

ПРЕДЛАГАЧ:
Владата на Република Северна Македонија

ПРЕТСТАВНИЦИ:
д-р Бисера Костадиновска – Стојчевска, министер
за култура и

м-р Даим Лучи, заменик на министерот за култура

ПОВЕРЕНИЦИ:
Валмир Азири, државен секретар во
Министерството за култура

Фросина Ѓоршоска, раководител на сектор во
Министерството за култура

Предлог на закон
за употреба на македонскиот јазик

PROPOZUES:
Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut

PËRFAQËSUES:
Dr. Bisera Kostadinovska – Stojçevska, ministre
e Kulturës dhe

Mr. Daim Luçi, zëvendësministër i Kulturës

TË BESUAR:
Valmir Aziri, sekretar shtetëror në Ministrinë e
Kulturës

Frosina Gjorshoska, udhëheqëse sektori në
Ministrinë e Kulturës

Propozim – ligji
për Përdorimin e Gjuhës Maqedonase

Скопје, мај 2023 година

Shkup, maj 2023

Влада на Република Северна Македонија

Бр. 41-4456/3

Скопје, 2 мај 2023 година

До
Претседателот на Собранието на
Република Северна Македонија
Скопје

Врз основа на членот 91 алинеја 2 од Уставот на Република Северна Македонија и членовите 132 и 137 од Деловникот на Собранието на Република Македонија, Владата на Република Северна Македонија Ви поднесува Предлог на закон за употреба на македонскиот јазик, што го утврди на седницата, одржана на 2 мај 2023 година.

За претставници на Владата на Република Северна Македонија во Собранието се определени д-р Бисера Костадиновска - Стојчевска, министер за култура и м-р Даим Лучи, заменик на министерот за култура, а за повереници Валмир Азири, државен секретар во Министерството за култура и Фросина Ѓоршоска, раководител на сектор во Министерството за култура.

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Северна Македонија

Фатмир Битики

Подготвил: м-р Марија Арсова - Лазаревска, советник
Проверил: Никола Пасков, раководител на одделение
Катерина Јаневска, раководител на одделение
Контролирал: Стојанчо Радичевски, помошник раководител на сектор
Jetmira Maliqi, помошник раководител на сектор
Согласен: Снежана М. Пендовски, државен советник
Зоран Брњарчевски, раководител на сектор
Одобрил: м-р Методија Димовски, генерален секретар на Владата

В О В Е Д

I. ОЦЕНА НА СОСТОЈБИТЕ ШТО ТРЕБА ДА СЕ УРЕДАТ СО ЗАКОНОТ И ПРИЧИНИ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Во 1998 година, Министерството за култура, поттикнато од алармантните состојби во врска со неправилната употреба на македонскиот јазик и неговото кирилско писмо, како и поради потребата од зголемена, организирана и системска грижа на државата за неговата правилна употреба, а имајќи ги предвид странските споредбени искуства, го подготви, а Собранието на Републиката го донесе Законот за употребата на македонскиот јазик.

Со оглед на тоа што со Уставот на Република Северна Македонија е регулирана службената употреба на македонскиот јазик и неговото кирилско писмо, со Законот за употребата на македонскиот јазик, донесен во 1998 година, се регулираше правилната употреба на македонскиот литературен јазик во службената и во јавната комуникација, односно неговата квалитативна употреба.

Со овој закон, соодветно на членот 56 од Уставот на Република Македонија, посебната заштита на државата се проширува и на јазикот како духовно (нематеријално) културно богатство.

Наведената формулација е соодветно вградена и разработена во Законот за заштита на културното наследство, со кој се утврдува дека нематеријалното (духовното) културно наследство, покрај фолклорните добра, го сочинуваат и јазикот и топонимите, како особено значаен сегмент од јазикот.

Исто така, во функција на зголемување и подобрување на мерките за заштита на јазикот, како дел од нематеријалното (духовното) културно наследство, Република Македонија во 2006 година ја ратификуваше Конвенцијата за заштита на нематеријалното културно наследство, донесена од УНЕСКО, во Париз 2003 година.

Во 2009 година, Владата на Република Македонија, на предлог од Министерството за култура, донесе повеќе одлуки за прогласување духовно културно наследство од особено значење од областа на јазикот. Во 2010 година, Управата за заштита на културното наследство, орган во состав на Министерството за култура ги регистрира картотеките во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“, коишто претставуваат единствена и научно обработена ризница на податоци, како културно наследство ex lege.

Според изнесеново, моделот на заштита на јазикот, предвиден во Законот за заштита на културното наследство, всушност, е едно квалитативно дополнување на Законот за

HYRJE

I. VLERËSIM I GJENDJEVE QË DUHET TË RREGULLOHEN ME LIGJI DHE SHKAQET PËR SJELLJEN E LIGJIT

Në vitin 1998, Ministri e Kulturës e nxitur nga gjendjet alarmante në lidhje me përdorimin e padrejtë të gjuhës maqedonase dhe alfabetit të saj cirilik, si dhe për shkak të nevojës së zmadhuar është organizuar kujdes sistemor i shtetit për përdorimin e saj të dejtë, e duke i patur parasysht përvojat krahasuese të huaja, e përgaditi, ndërsa Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut e solli Ligjin për Përdorimin e Gjuhës Maqedonase.

Duke patur parasysht atë se me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut është rregulluar përdorimi zyrtar i gjuhës maqedonase dhe alfabetit të saj cirilik, me ligjin për përdorimin e gjuhës maqedonase të sjellur në vitin 1998, rregullohet përdorimi i drejtë i gjuhës letrare maqedonase në komunikimin zyrtar dhe publik, respektivisht përdorimi i saj i drejtë.

Me këtë ligj, adekuat me nenin 56 të Kushtetutës së Republikës së Maqedonisë, mbrojta e veçantë e shtetit zgjerohet edhe në gjuhën si pasuri shpirtërore (jomateriale) kulturore.

Formulimi i përmendur në mënyrë përkatëse është futur dhe përpunuar në Ligjin për Mbrojtjen e Trashëgimisë Kulturore, me të cilin vërtetohet se trashëgimia jomateriale (shpirtërore) kulturore, krahas të mirave folklorike, e përbëjnë edhe gjuha dhe toponimet, si segment me veçanti të rëndësishme të gjuhës.

Gjithashtu, në funksionin e zmadhimit dhe përmirësimit të masave për mbrojtjen e gjuhës, si pjesë e trashëgimisë jomateriale (shpirtërore) kulturore, Republika e Maqedonisë në vitin 2006 e ratifikoi Konventën për Mbrojtjen e trashëgimisë jomateriale kulturore, e sjellur nga UNESKO, në Paris, viti 2003.

Në vitin 2009, Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozim të Ministrisë së Kulturës, solli disa vendime për shpalljen e trashëgimisë shpirtërore kulturore me rëndësi të veçantë në sferën e gjuhës. Në viti 2010, Drejtoria për Mbrojtjen e Trashëgimisë Kulturore, organ në përbërje të Ministrisë për Kulturë i regjistron kartotekat në Institutin për Gjuhë Maqedonase “Krstе Misirkov”, të cilët paraqesin thesare të vetme shkencore e përpunuar e të dhënave, si trashëgimi kulturore ex lege.

Sipas të shënuarës, modeli i mbrojtjes së gjuhës, i paraparë në Ligjin për Mbrojtjen e Trashëgimisë Kulturore, në fakt, është një plotësim kualitativ i Ligjit për përdorimin e gjuhës maqedonase, e ajo mundëson kujdesin e organizuar sistematik për gjuhën maqedonase në kuptimin ligjvënës, por lehtë i zbatueshëm në praktikë.

Në bazë të analizave të bëra të rregullave tjera është

употребата на македонскиот јазик, а тоа овозможува системски организирана грижа за македонскиот јазик во законодавна смисла, но лесно применлива и во практиката.

Врз основа на анализи извршени на други прописи е утврдено дека откако е донесен Законот во 1998 година, прашањето за употребата на македонскиот јазик е соодветно регулирано во повеќе други закони од различни области, со што се придонесе кон зголемена употреба на македонскиот јазик во службената и во јавната комуникација.

Одговорноста на правните и на физичките лица за правилна употреба на македонскиот јазик се обезбедува и со соодветна казнена политика.

Иако Законот за употребата на македонскиот јазик има позитивни ефекти во подигањето на јазичната култура во државата, во практиката сè повеќе се забележува непочитување на законските мерки и негрижа за македонскиот јазик во различни сегменти и на различни нивоа од општествениот живот, како: занемарување на правописните норми и нивно несоодветно користење кога се појавуваат нови јазични и лексички појави во јазикот, нелекторирање или нестручно лекторирање книги и текстови од кој било вид, нефункционалност на наставните планови и програми во реализацијата на наставата по македонски јазик на сите образовни степени, што придонесува за постигнување слаби резултати во изучувањето и во совладувањето на македонскиот јазик. Посебно се забележани неправилности во говорниот израз, особено кај новинарите, спикерите, презентерите, водителите на телевизиските и на радиоemisите, актерите итн.

Постојниот Закон за употребата на македонскиот јазик нуди многубројни решенија и механизми за градење соодветна јазична политика, кои е потребно да се прошират и со дополнителни механизми што се во функција на зајакнување на почитувањето на македонскиот стандарден јазик и неговата правилна употреба.

Од наведените причини се предлага донесување нов Закон за употребата на македонскиот јазик, со кој ќе се прошират областите во кои задолжително се употребуваат македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо. Ќе се прошири опсегот на задолжително лекторирање на текстови што се објавуваат: општите и поединечните акти на законодавната, на извршната и на судската власт и на единиците на локалната самоуправа, службените документи и текстови на овие органи, но и на јавните установи и институции од областа на културата, образованието и науката. Задолжително ќе се лекторираат меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот, но задолжително ќе се лекторираат и публикациите и учебниците што се издаваат на македонски јазик, магистерските и докторските трудови што се напишани на македонски јазик, како и тие што се преведуваат на македонски јазик од други јазици,

вртетuar se që kur është sjellë Ligi në vitin 1988, çështja për përdorimin e gjuhës maqedonase në mënyrë përkatëse është rregulluar në më shumë ligje tjera të sferave të ndryshme me çka u dha kontribut drejt përdorimit të zmadhuar të gjuhës maqedonase në komunikimin zyrtar dhe publik.

Përgjegjësia e personave fizikë dhe juridikë për përdorimi e drejtë të gjuhës maqedonase sigurohet edhe me politikën përkatëse ndëshkimore.

Edhe pse ligji për përdorimin e gjuhës maqedonase ka efekte pozitive në ngritjen e kulturës gjuhësore në shtet, në praktikë më shumë vërehet mosrespektimi i masave ligjore dhe moskujdesi për gjuhën maqedonase në segmente dhe nivele të ndryshme të jetës shoqërore, si: anashkalimi i normave drejtshkimore dhe përdorimi i tyre joadekuat kur paraqiten dukuri të reja gjuhësore dhe leksikore në gjuhën, moslektorimi ose lektorimi joprofesional i librave dhe teksteve të llojit të ndryshëm, mos funksionaliteti i planeve dhe programeve arsimore në realizimin e mësimi në gjuhën maqedonase. Në veçanti janë vërejtur parregullsi në të shprehurit foljor, sidomos te gazetaret, spikerët, prezantuesit, udhëheqësit e emisioneve radio dhe televizive, aktorët etj.

Ligji ekzistues për përdorimin e gjuhës maqedonase ofron zgjidhje dhe mekanizma të shumta për ndërtimin e politikës përkatëse gjuhësore, të cilat është e nevojshme të zgjerohen edhe me mekanizma plotësuese që janë në funksion të përforsimit të respektimit të gjuhës së standardizuar maqedonase dhe përdorimit të drejtë të saj.

Nga shkaqet e përmendura propozohet sjellja e Ligjit të ri për Përdorimin e Gjuhës Maqedonase, me të cilin do të zgjerohen sferat, në të cilat detyrimisht përdoren gjuha e standardizuar maqedonase dhe alfabeti i saj cirilik. Do të zgjerohet përfshirja e lektorimit të detyruar të teksteve që publikohen: aktet e përgjithshme dhe të veçanta të pushtetit ligjvënës, ekzekutiv dhe gjyqësor dhe të njëjstëve të vetëqeverisjes lokale, dokumentet dhe tekstet zyrtare të këtyre organeve, por edhe të enteve publike dhe institucioneve nga sfera e kulturës, arsimit dhe shkencës, detyrimisht do të lektorohen kontratat ndërkombëtare të ratifikuara në pajtim me Kushtetutën, por detyrimisht do të lektorohen edhe publikimet dhe librat që dalin në gjuhën maqedonase, punimet e magistraturës dhe doktoratës që janë të shkruara në gjuhën maqedonase, si dhe ata që përkthehen në gjuhën maqedonase nga gjuhë tjera, fletushkat, prospektet, transparencat dhe lloji tjetër të materialit reklamues në formë fizike të personave juridikë, më tej emërtimet e prodhimeve, ambalazhet, etiketat, udhëzimet, deklaracionet, certifikatat, barnat-ilaçet, llogaritë, faturat, fletëpagesat, vërtetimet dhe të ngjashme. Lektorim të detyrueshëm bën vetëm lektor me licencë lektori.

Me propozim të ligjit do të jepet bazë ligjore për sjelljen e strategjisë së gjuhës maqedonase. Ministria për Arsimit dhe Shkencë do të shpalle konkurs për bursa

плакатите, летоците, проспектите, транспарентите и друг вид рекламен материјал во физичка форма на правните лица, понатаму називите на производитите, амбалажите, налепниците, упатствата, декларациите, сертификатите, лекарствата, сметките, фактурите, уплатниците, потврдите и слично. Задолжително лекторирање врши само лектор со лекторска лиценца.

Со предлогот на Законот ќе се даде правна основа за донесување Национална стратегија за македонскиот јазик. Министерството за образование и наука ќе објавува конкурси за стипендирање кадри за изучување на македонскиот јазик. Како и досега, и со овој закон проверката на потребното стручно знаење за лекторирање ќе се врши преку полагање испит за добивање лекторска лиценца. Во изминативе 20 години од примената на Законот, повеќе од 400 лица го положиле испитот за добивање лекторска лиценца. Испитот се полага пред Комисија што ја основа министерот за култура.

Како стручно тело што ќе предлага соодветна политика за правилна употреба на македонскиот јазик, Владата основа Совет за македонски јазик.

Во согласност со Законот, Советот, меѓу другото, дава мислења, упатства и препораки за употреба, односно за заштита, за унапредување и за збогатување на македонскиот јазик, работи на издавање публикации, предлага програми за македонскиот стандарден јазик за одделни области на службената комуникација и слично.

За вршење инспекциски надзор над примената на Законот се предлага основање Инспекторат за употребата на македонскиот стандарден јазик, орган во состав на Министерството за култура со својство на правно лице.

II. ЦЕЛИ, НАЧЕЛА И ОСНОВНИ РЕШЕНИЈА

Законот се заснова на следниве цели:

- Подигање на јазичната култура, негување и заштита на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо;
- Афирмирање на потребата од зголемена општествена и индивидуална грижа за правилна употреба на македонскиот јазик во јавната и во службената комуникација;
- Почитување и унапредување на јазичниот стандард и организирање активности во оваа насока.

III. ОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОД ПРЕДЛОГ-ЗАКОНОТ ВРЗ БУЏЕТОТ И ВРЗ ДРУГИТЕ ЈАВНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

Донесувањето на Законот на годишно ниво предизвикува дополнителни фискални импликации во Буџетот на Република Северна Македонија во вкупен износ од 6 903 000,00 денари за основање Инспекторат за употребата на македонскиот

пër kuadrot për mësimin e gjuhës maqedonase. Si deri tash edhe me këtë ligj, kontrollimi i diturive profesionale të nevojshme për lektorim do të bëhet nëpërmjet të dhënies së provimit për marrjen e licencës për lektorim. Në 20 vitet e kaluara nga zbatimi i ligjit më tepër se 400 persona e kanë dhënë provimin për marrjen e licencës për lektorim. Provimi jepet para Komisionit që e themelon ministri i kulturës.

Si trup profesional që do të propozojë politikë përkatëse për përdorimin e drejtë të gjuhës maqedonase, Qeveria themelon Këshill për Gjuhën Maqedonase.

Në pajtim me ligjin, Këshilli, ndër tjerash, jep mendim, udhëzime dhe rekomandime për përdorim, respektivisht mbrojtjen, për avancimin dhe pasurimin e gjuhës maqedonase, punon në botimin e publikimeve, propozon programe për gjuhën e standardizuar maqedonase për sfera të ndryshme të komunikimit zyrtar dhe njësoj.

Për kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese mbi zbatimin e Ligjit propozohet themelimi i Inspektoratit për përdorimin e gjuhës së standardizuar maqedonase, organ në përbërje të Ministrisë për Kulturë në cilësinë e personit juridik.

II. QËLLIME, PARIME DHE ZGJIDHJE ELEMENTARE Ligji bazohet në qëllimet vijuese:

- Ngritjen e kulturës gjuhësore, kujdesin dhe mbrojtjen e gjuhës së standardizuar maqedonase dhe alfabetit të saj cirilik;
- Afirmimi i nevojës për kujdesin e zmadhuar shoqëror dhe individual për përdorimin e drejtë të gjuhës maqedonase në komunikimin publik dhe zyrtar;
- Respektimi dhe avancimi i standardit gjuhësor dhe organizimi i aktiviteteve në këtë drejtim;

III. VLERËSIMI I PASOJAVE FINANCIARE NGA PROPOZIM-LIGJI MBI BUXHETIN DHE MBI MJETET TJERA PUBLIKE FUNKCIONARE

Sjellja e ligjit në nivel vjetor shkakton implikime plotësuese financiare në Buxhetin e Republikës së Maqedonisë së Veriut në shumë të përgjithshme prej 6 903 000,00 denarëve për themelimin e Inspektoratit për përdorimin e gjuhës së standardizuar maqedonase,

стандарден јазик, орган во состав на Министерството за култура, со својство на правно лице, како и за работа на Советот за македонски јазик и за Комисијата за полагање на испит за добивање лекторска лиценца. Средствата треба да се обезбедат во Буџетот на Министерството за култура.

IV. ПРОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА ПОТРЕБНИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ, НАЧИНОТ НА НИВНОТО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ, ПОДАТОЦИ ЗА ТОА ДАЛИ СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ЗАКОНОТ ПОВЛЕКУВА МАТЕРИЈАЛНИ ОБВРСКИ ЗА ОДДЕЛНИ СУБЈЕКТИ

За спроведувањето на Законот е потребно обезбедување посебни финансиски средства во износ од 6 903 000,00 денари.

Предлогот на Законот не повлекува нови материјални обврски за одделни субјекти.

V. ПРЕГЛЕД НА ЗАКОНИ ШТО ТРЕБА ДА СЕ ИЗМЕНАТ СО ДОНЕСУВАЊЕТО НА ЗАКОНОТ И ПРОПИСИ ШТО ТРЕБА ДА СЕ ДОНЕСАТ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Од предлогот на Законот произлегува обврска за донесување на следниве подзаконски акти:

- Акт за начинот на полагањето на испитот за добивање лекторска лиценца и програмата за испитот;
- Акт за формата и за содржината на лекторската лиценца;
- Акт за формата и за содржината на регистарот на лекторските лиценци.

organ në përbërjen e Ministrisë për Kulturë, në cilësinë e personit juridik, si dhe për punën e Këshillit për gjuhën maqedonase dhe për Komisionin për dhënien e provimit për marrjen licencës për lektorim. Mjetet duhet të sigurohen në Buxhetin e Ministrisë për Kulturë.

IV. VLERËSIMI I MJETEVE FINANCIARE TË NEVOJSHME PËR ZBATIMIN E LIGJIT, MËNYRA DHE SIGURIMI I TYRE, TË DHËNA PËR ATË NËSE ZBATIMI I LIGJIT TËRHEQ DETYRIME MATERIALE PËR SUBJEKTE TË VEÇANTA

Për zbatimin e Ligjit është e nevojshme sigurimi i mjeteve të veçanta financiare në shumë prej 6 903 000,0 denarëve.

Propozimi i Ligjit nuk tërheq detyrime të reja materiale për subjekte të veçanta.

V. PASQYRË E LIGJEVE QË DUHET TË ZËVENDËSOHEN ME SJELLJEN E LIGJIT DHE RREGULLA QË DUHET TË SILLEN PËR ZBATIMIN E LIGJIT

- Nga propozimi i Ligjit rrjedh obligim për sjelljen e akteve nënligjore vijuese.
 - Akt për mënyrën e dhënies së provimit për marrje të licencës dhe programi për provim;
 - Akt për formën dhe për përmbajtjen e licencës së lektorit;
 - Akt për formën dhe për përmbajtjen e regjistrit për licencat e lektorit;

ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН ЗА УПОТРЕБАТА НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Член 1

(1) Со овој закон се уредуваат употребата на македонскиот јазик, утврден со Уставот на Република Северна Македонија како службен јазик во Република Северна Македонија, основањето на Советот за македонски јазик и неговите надлежности, условите и постапката за полагање на испитот за добивање лекторска лиценца, основањето на Инспекторатот за употребата на македонскиот стандарден јазик и неговите надлежности, надзорот над спроведувањето на овој закон и други прашања од значење за употребата на македонскиот јазик.

(2) Македонскиот јазик е право и должност на сите граѓани на Република Северна Македонија.

(3) Македонскиот јазик е нематеријално културно наследство на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Републиката), во согласност со закон.

Член 2

(1) Македонскиот јазик, во смисла на овој закон, е македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо.

(2) Употребата на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо, во смисла на овој закон, ги опфаќа неговата примена, заштита, унапредување и збогатување.

Член 3

(1) Со овој закон не се ограничуваат правото на слободно творештво и развивањето на јазичниот и културниот идентитет на граѓаните на Републиката.

(2) Со овој закон не се ограничува употребата на слободен говор (дијалектен јазик, разговорен јазик и сл.) во уметничкото творештво од сите видови.

Член 4

(1) Примената, заштитата, унапредувањето и збогатувањето на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо опфаќаат, особено:

1. правилна употреба на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо во процесот на воспитанието и во сите степени на образованието;

2. правилен изговор и правилна употреба на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо во средствата за масовна комуникација, особено преку медиумите регистрирани во Републиката, во согласност со закон;

3. зголемена општествена и индивидуална грижа за правилната употреба на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо во јавната и во службената комуникација во Републиката;

PROPOZIM LIGJ PËR PËRDORIMIN E GJUHËS MAQEDONASE

Neni 1

Me këtë ligj rregullohet përdorimi i gjuhës maqedonase, i përcaktuar me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut si gjuhë zyrtare në republikën e Maqedonisë së Veriut, dhënia e provimitpër marrjen e licencës për lektorim, themelimi i Inspektoratit për përdorimin e gjuhës së standardizuar maqedonase dhe kompetencat e tij, mbikëqyrja mbi zbatimin e këtij ligji dhe çështje tjera me rëndësi për përdorimin e gjuhës maqedonase.

(2) Gjuha maqedonase është e drejtë dhe obligim i të gjithë qytetarëve në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

(3) Gjuha maqedonase është trashëgimi jomateriale kulturore e Republikës së Maqedonisë së Veriut (në tekstin e mëtejme: Republika), në pajtim me ligj.

Neni 2

(1) Gjuha maqedonase, në kuptimin e këtij ligjiështë gjuha e standardizuar maqedonase dhe alfabeti i saj cirilik.

(2) Përdorimi i gjuhës së standardizuar maqedonase dhe alfabetit të saj cirilik. Në kuptimin e këtij ligji, i përfshin zbatimin e tij, mbrojtjen, avancimin dhe pasurimin.

Neni 3

(1) Me këtë ligj nuk kufizohen e drejta për krijimtari të lirë dhe zhvillimi i identitetit gjuhësor dhe kulturor të qytetarëve të Republikës.

(2) Me këtë ligj nuk kufizohet përdorimi i të folurit të lirë (gjuha dialektore, gjuha e bisedës etj) në krijimtarinë artistike e të gjitha llojeve.

Neni 4

(1) Zbatimi, mbrojtja, avancimi dhe pasurimi i gjuhës së standardizuar maqedonase dhe alfabeti i saj cirilik përfshinë, sidomos:

1. përdorimin e drejtë të gjuhës së standardizuar maqedonase dhe alfabetit të saj në procesin e edukimit dhe në të gjitha shkallët e arsimimit;

2. shqiptimin e drejtë dhe përdorimin e drejtë të gjuhës së standardizuar maqedonase dhe alfabetit të saj cirilik në mjetet e komunikimit masovik, sidomos nëpërmjet media të regjistruar në Republikë, në pajtim me ligj;

3. kujdes i zmadhuar shoqëror dhe individual për përdorimin e drejtë të gjuhës së standardizuar maqedonase dhe alfabetit të saj cirilik në komunikimin publik dhe zyrtar në Republikë;

4. избегнување странски изрази и заемки и, по можност, нивно заменување со соодветни поими од македонската лексика и фразеологија;

5. поддршка на изучувањето на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо во странски образовни институции, во сите степени во образованието, преку давање предлози за отворање лекторати за македонски јазик во странство, како и поддршка на работата на постојните лекторати во странство;

6. изучување на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо во Републиката и надвор од неа;

7. правилна употреба на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо во законодавната, во судската и во извршната власт, како и поттикнување на правилната употреба на македонскиот јазик во усната и во писмената комуникација меѓу органите во законодавната, во судската и во извршната власт;

8. стимулирање и поддршка на програми и содржини на медиумите регистрирани во Републиката во согласност со закон, за употребата на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо, како и изработка на интерфејси на македонски јазик за компјутерски програми;

9. стипендирање студенти за изучување на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо во сите степени на високото образование;

10. создавање научен подмладок за научно истражување на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо;

11. доделување државни награди и признанија од областа на проучувањето и афирмацијата на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо во Републиката и во странство;

12. поддршка за учење на македонскиот стандарден јазик за странски студенти кои македонскиот јазик го изучуваат како странски јазик, во и надвор од Републиката;

13. изучување на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо во културно-информативните центри на Република Северна Македонија во странство;

14. укажување на јазичните недоследности и неправилности во употребата на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо;

15. континуирани обуки за правилна употреба на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо за вработените во: културните, воспитните, образовните, научните и стручните установи и институции, државната и јавната администрација, судовите и во медиумите регистрирани во Републиката;

16. организирање курсеви, семинари, советувања и други слични активности за правилна употреба на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо во Републиката и во

4. shmangia e shprehjeve të huaja dhe huazimeve dhe sipas mundësive, zëvendësimi i tyre me terme përkatëse nga leksiku dhe frazeologjia maqedonase;

5. përkrahje në mësimin e gjuhës së standardizuar maqedonase dhe alfabetit të saj cirilik në institucione të huaja arsimore, në të gjitha shkallët e arsimimit, nëpërmjet të dhënies së propozimeve për hapjen e lektorateve për gjuhë maqedonase jashtë shtetit, si dhe përkrahje për punën e lektoratëve ekzistuese jashtë shtetit;

6. të mësuarit e gjuhës së standardizuar maqedonase dhe alfabetit të saj cirilik në Republikë dhe jashtë saj;

7. përdorimi i drejtë i gjuhës së standardizuar maqedonase dhe alfabetit të saj cirilik, në pushtetin ligjvënës dhe ekzekutiv, si dhe nxitja e përdorimit të drejtë të gjuhës maqedonase në komunikimin gojor dhe të shkruar ndërmjet organeve në pushtetin ligjvënës, gjyqësor dhe ekzekutiv;

8. stimulimi dhe përkrahja e programeve dhe përmbajtjeve të medie të regjistruara në Republikë në pajtim me ligj, për përdorimin e gjuhës së standardizuar maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik, si dhe përpunimi i interfejseve në gjuhën maqedonase për programe kompjuterike;

9. dhënia e bursave të studentëve për të mësuarit e gjuhës së standardizuar maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik në të gjithë shkallët e arsimimit të lartë;

10. krijimi i rinisë shkencore për hulumtim shkencor nga sfera e studimit dhe afirmimit të gjuhës së standardizuar maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik;

11. ndarja e shpërblimeve shtetërore dhe mirënjohje nga sfera e studimit dhe afirmimit të gjuhës së standardizuar maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik në Republikë dhe jashtë vendit;

12. përkrahje për mësimin e gjuhës së standardizuar maqedonase për studentë të huaj, të cilët gjuhën maqedonase e mësojnë si gjuhë të huaj, në dhe jashtë Republikës;

13. të mësuarit e gjuhës së standardizuar maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik në qendrat kulturo-informative të Republikës së Maqedonisë së Veriut jashtë vendit;

14. të treguarit e mosrespektimeve gjuhësore dhe parregullsive në përdorimin e gjuhës së standardizuar maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik;

15. trajnime të vazhdueshme për përdorimin e drejtë të gjuhës së standardizuar maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik për të punësuarit në: entet kulturore, edukative, arsimore, shkencore profesionale dhe institucione, administratën shtetërore dhe publike, gjykatat dhe mediat e regjistruara në Republikë;

16. organizimi i kurseve, seminareve, këshillimeve dhe aktiviteteve tjera të ndryshme për përdorimin e

странство;

17. издавање публикации и учебници на македонски стандарден јазик во Републиката и во странство;

18. издвојување средства од Буџетот на Република Северна Македонија за научно-истражувачки проекти од областа на македонскиот јазик.

Член 5

(1) Собранието на Република Северна Македонија донесува Национална стратегија за македонскиот јазик, на предлог на Владата на Република Северна Македонија, а по претходно мислење на Советот за македонски јазик, за период од пет години.

(2) Националната стратегија за македонскиот јазик (во натамошниот текст: Националната стратегија), е стратегиски документ со кој се утврдуваат среднорочни цели и приоритети за примена, заштита, унапредување и збогатување на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо.

(3) Со Националната стратегија се утврдуваат организациски, финансиски и административни мерки за остварување на целите и на приоритетите.

(4) Националната стратегија содржи и акциски план за нејзина реализација, за период од пет години, а во кој се дефинирани активности, динамика, носители на активности и проекции на буџетски и на вонбуџетски средства, како и индикатори за евалуација на спроведувањето на Националната стратегија.

(5) Во изработката на Националната стратегија учествуваат високообразовни и научни установи, здруженија и експерти од областа на македонскиот јазик.

(6) Во постапката на изработка на Националната стратегија се обезбедува учество на заинтересираната јавност со одржување на најмалку една јавна расправа.

(7) Министерствата и научните и стручни институции, во рамките на своите законски надлежности, учествуваат во реализацијата на Националната стратегија.

(8) Во Буџетот на Република Северна Македонија, на годишно ниво, задолжително се обезбедуваат средства за реализација на Националната стратегија.

(9) Националната стратегија се доставува до Собранието на Република Северна Македонија, најмалку шест месеци пред истекот на важноста на претходната Национална стратегија.

(10) За реализација на активностите од Националната стратегија, Министерството за култура еднаш годишно доставува извештај до Владата на Република Северна Македонија и до Собранието на Република Северна Македонија, за

drejtë të gjuhës së standardizuar maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik në Republikë dhe jashtë shtetit;

17. botimi i publik i librave në gjuhën maqedonase në Republikë dhe jashtë shtetit;

18. ndarje të mjeteve nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut për projekte në hulumtimet shkencore nga sfera e gjuhës maqedonase.

Neni 5

(1) Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut sjell strategji Nacionale për gjuhën maqedonase, me propozim të Qeverisë së republikës së Maqedonisë së Veriut, e pas mendimit paraparak të Këshillit për Gjuhën Maqedonase për periudhë prej pesë viteve.

(2) Strategjia nacionale për gjuhën maqedonase (në tekstin vijues: Strategji Nacionale) është dokument strategjik, me të cilin vërtetohen qëllime afatmesme dhe prioritete për zbatim, mbrojte, avancimin dhe pasurimin e gjuhës së standardizuar maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik.

(3) Me Strategjinë Nacionale vërtetohen masat organizative, financiare dhe administrative për realizimin e qëllimeve dhe prioriteteve.

(4) Strategjia nacionale përmban edhe plan aksionar për realizimin e saj, për periudhë prej pesë viteve, e në të cilën janë të definuar aktivitete, dinamikë, bartës të aktiviteteve dhe proekcioneve të mjeteve buxhetore dhe jashtë buxhetore, si dhe indikatorë për evaluimin e zbatimit të Strategjisë Nacionale.

(5) Në përpunimin e Strategjisë Nacionale marrin pjesë ente të larta arsimore dhe shkencore, shoqata dhe ekspertë nga sfera e gjuhës maqedonase.

(6) Në procedurën për përpunimin e Strategjisë Nacionale sigurohet pjesëmarrje e publikut të interesuar me mbajtjen e së paku një diskutimi.

(7) Ministria dhe institucionet shkencore dhe profesionale, në kuadër të kompetencave të tyre ligjore, marrin pjesë në realizimin e Strategjisë nacionale.

(8) Në Buxhetin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, në niv el vjetor, detyrimisht sigurohen mjetet për realizimin e Strategjisë Nacionale.

(9) Strategjia Nacionale dorëzohet deri te Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut së paku gjashë muaj para skadimit të plotfuqishmërisë së Strategjisë Nacionale paraprake.

(10) Për realizimin e Strategjisë Nacionale, Ministria e Kulturës njëherë në vit dorëzon raport deri tek Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe deri

информирање.

(11) Националната стратегија и извештајот од став (10) на овој член, во рок од 30 дена од денот на нивното донесување, се објавуваат на веб-страницата на Министерството за култура.

(12) Министерството за култура, во соработка со Советот за македонски јазик, од член 10 од овој закон, обезбедува услови и се грижи за имплементација на Националната стратегија.

Член 6

(1) Македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо задолжително се употребуваат во работата на органите на законодавната, на извршната и на судската власт, во дипломатско-конзуларните претставништва на Република Северна Македонија во други држави и во меѓународни организации, во органите на единиците на локалната самоуправа, во јавните установи и институции и во медиумите регистрирани во Републиката, во согласност со закон.

(2) На јавните настани што се организираат во Републиката, а се финансираат со средства од Буџетот на Република Северна Македонија, задолжително се употребува македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо.

(3) Македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо се употребуваат во називите на органите од став (1) на овој член, улиците, плоштадите, мостовите и другите инфраструктурни објекти, патоказите, топонимите и сообраќајните знаци, називите на меморијалните споменици и спомен-обележјата, како и во натписите во средствата за јавен превоз и во јавните објекти.

(4) Во називите од став (3) на овој член, називот на македонски јазик и неговото кирилско писмо се пишува прв, пред називот на јазикот и писмото што го зборуваат најмалку 20 % од граѓаните во Република Северна Македонија, со најмалку иста големина и фонт.

(5) Македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо се употребуваат и во:

1. работата на јавните претпријатија и на правните лица регистрирани во Републиката;

2. титлувањето, односно синхронизирањето на аудио- и аудиовизуелните дела на странски јазик што се емитуваат или се реемитуваат;

3. титлувањето, односно синхронизирањето снимки на македонски јазик во кои не е употребен македонскиот јазик, а што се емитуваат одложено.

(6) Владата на Република Северна Македонија, на предлог на Министерството за култура, а во соработка со Министерството за информатичко општество и администрација, со уредба ги пропишува фонтовите што овозможуваат соодветно прикажување на македонските писмени знаци во сите форми (стандардна, болдирана и

tek Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut, për informim.

(11) Strategjia Nationale dhe raporti nga paragrafi (10) e këtij neni, në afat prej 30 ditëve nga dita e sjelljes së tyre shpallen në ueb faqen e Ministrisë për Kulturë.

(12) Ministria për Kulturë, në bashkëpunim me Këshillin për Gjuhë Maqedonase, nga neni 10, siguron kushte dhe kujdeset për implementimin e Strategjisë Nationale.

Neni 6

(1) Gjuha e standardizuar maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik detyrimisht përdoren në organet e pushtetit ligjvënës, ekzekutivit dhe gjyqësorit, në përfaqësitë diplomatiko-konzulare të Republikës së Maqedonisë së Veriut në shtete tjera dhe në organizata ndërkombëtare, në organet e njërive të vetëqeverisjes lokale, në ente publike dhe institucione dhe në media të regjistruara në Republikë, në pajtim me ligj.

(2) Në ngjajret publike që organizohen në Republikë, e financohen me mjete nga buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut, detyrimisht përdoret gjuha e standardizuar maqedonase dhe alfabeti i saj cirilik.

(3) Përdoren në emërtimet e organeve nga paragrafi (1) i këtij neni, rrugicat, sheshet, urat dhe objektet tjera infrastrukturore, udhërrëfyesit, toponimet dhe shenjat e komunikacionit, emërtimet e përmendoreve memoriale dhe monumentet përkujtimore, si dhe në mbishkrimet në mjete për transport publik dhe në objektet publike.

(4) Në emërtimet nga paragrafi (3) i këtij neni, emërtimi në gjuhën maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik shënohet i parë, para emërtimit të gjuhës dhe alfabetit që e flasin së paku 20% nga qytetarët në Republikën e Maqedonisë së Veriut, me së paku madhësi të njëjtë dhe font.

(5) Gjuha e standardizuar maqedonase dhe alfabeti i saj cirilik përdoren edhe në:

1. Punën e ndërmarrjeve publike dhe personave juridikë të regjistruar në Republikë;

2. Titrimin, respektivisht sinkronizimi i i veprave audio-vizuale në gjuhë të huaj që transmetohen ose ritransmetohen;

3. Titrimi, respektivisht sinkronizimi i inçizimeve në gjuhën maqedonase, në të cilat nuk është e përdorur gjuha maqedonase, e që emetohen me shtyrje.

(6) Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut, me propozim të Ministrisë për Kulturë, e në bashkëpunim me Ministrinë për Shoqëri Informatike dhe Administratë, me dekret i përshkruan fontet që mundësojnë paraqitjen përkatëse të shenjave të

закосена), за службена употреба на македонскиот јазик.

Член 7

(1) Задолжително се лекторираат на македонски стандарден јазик и на неговото кирилско писмо:

1. општите и поединечните акти на законодавната, извршната и судската власт и на единиците на локалната самоуправа кои се објавуваат;

2. службените документи и текстови на законодавната, извршната и судската власт, на единиците на локалната самоуправа и на јавните установи и институции од областа на културата, образованието и науката кои се објавуваат;

3. меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот на Република Северна Македонија;

4. титлувањето, односно синхронизацијата на аудио и аудиовизуелните дела и снимки што се емитуваат или се реемитуваат на медиумите регистрирани во Републиката во согласност со закон;

5. аудио и аудиовизуелни комерцијални известувања што се емитуваат на медиумите регистрирани во Републиката во согласност со закон;

6. публикациите и учебниците што се издаваат на македонски стандарден јазик и неговото кирилско писмо;

7. магистерските и докторските трудови што се напишани на македонски стандарден јазик и неговото кирилско писмо, како и тие што се преведуваат на македонски стандарден јазик и неговото кирилско писмо од други јазици, на трошок на изработувачот;

8. плакати, летоци, проспекти, транспаренти или друг вид рекламен материјал во физичка форма на правните лица;

9. називите на производите, амбалажите, налепниците, упатствата, декларациите, сертификатите, на лекарствата и слично;

10. сметките, фактурите, уплатниците, потврдите и слично.

(2) Името на лекторот што го извршил лекторирањето се објавува на лекторираниот текст.

Член 8

(1) При регистрација на правно лице во Централниот регистар на Република Северна Македонија, Централниот регистар на Република Северна Македонија по службена должност врши лекторирање на македонски стандарден јазик на називот на фирмата на правното лице.

(2) По исклучок од став (1) на овој член, доколку фирмата на правното лице е заштитена како трговска марка, не се врши лекторирање на македонски стандарден јазик.

(3) Во случајот од став (2) на овој член,

shkruara maqedonase në të gjitha format (standarde, e bolluar dhe pjerrtë), për përdorimin zyrtar të gjuhës maqedonase.

Neni 7

(1) Detyrimisht lektorohet Gjuha e standardizuar maqedonase dhe alfabeti i saj cirilik:

1. Aktet e përgjithshme dhe të veçanta të pushtetit ligjvënës, ekzekutiv dhe gjyqësor edhe të njësive të vetëqeverisjes lokale, të cilat publikohen;

2. Dokumentet dhe tekstet zyrtare të pushtetit ligjvënës, ekzekutiv dhe gjyqësor edhe të njësive të vetëqeverisjes lokale dhe të enteve publike dhe institucioneve nga sfera e kulturës, arsimit dhe shkencës që publikohen;

3. Kontratat ndërkombëtare të ratifikuara në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut;

4. Titrimi, respektivisht sinkronizimi i veprave audio-vizuale dhe incizimeve që transmetohen ose ritransmetohen në mediet e regjistruara në Republikën e Maqedonisë së Veriut në pajtim me ligj;

5. Njoftime audio-vizuale komercial që emetohen në mediet e regjistruara në Republikë në pajtim me ligj;

6. Publikimet dhe librat që botohen në gjuhë të standardizuar maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik;

7. Punimet e magjistraturës dhe doktoratës që janë të shkruara në gjuhë të standardizuar maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik, si dhe ata që përkthehen në gjuhë të standardizuar maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik nga gjuhë të huaja, në shpenzim të përpunuesit;

8. Pankarta, fletushka, transparente ose lloj tjetër materiali reklamues në formë fizike të personave juridikë;

9. Emërtimet e produkteve, ambalazheve, etiketave, udhëzimeve, deklaratave, certifikatave, ilaçeve (barnave) dhe njësorj;

10. Llogarive, faturave, fletëpagesave, vërtetimeve dhe njësorj;

(2) Emri i lektorit që ka kryer lektorimin shpallet në tekstin e lektuar.

Neni 8

(1) Gjatë regjistrimit të personit juridik në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë së Veriut, Regjistri Qendror i Republikës së Maqedonisë së Veriut me detyrim zyrtar bën lektorimin e gjuhës së standardizuar maqedonase të emërtimit të firmës dhe personit juridik.

(2) Me përjashtim nga paragrafi (1) i këtij neni, nëse firma e personit juridik është embrojtur si markë tregtare, nuk kryhet lektorimi i gjuhës së

фирмата на правното лице што е заштитена како трговска марка и е напишана на друг јазик, при регистрација во Централниот регистар на Република Северна Македонија, се запишува на начин на кој е заштитена како трговска марка, додека во заграда се додава називот на кирилица транскрибирано според правилата на важечкиот правопис на македонскиот јазик.

Член 9

Во органите од член 6 став (1) од овој закон, задолжително се вработуваат лектори по македонски јазик.

Член 10

(1) Владата на Република Северна Македонија основа Совет за македонски јазик како стручно советодавно тело од областа на македонскиот јазик (во натамошниот текст: Советот).

(2) Советот е составен од претседател и осум члена, со мандат од четири години, со можност за уште еден последователен мандат.

(3) Претседателот на Советот го именува Владата на Република Северна Македонија од редот на лица со стекнато научно звање доктор на науки од областа на македонскиот јазик.

(4) Членовите на Советот ги именува Владата на Република Северна Македонија, и тоа на предлог на претседателот на Советот, а по претходна согласност од министерот за култура и од министерот за образование и наука.

(5) Најмалку две третини од членовите на Советот треба да се доктори на науки од областа на македонскиот јазик, а другите се истакнати личности од областа на културата.

Член 11

(1) Советот ги врши следниве работи:

- дава мислење за Националната стратегија и ја координира нејзината изработка;

- дава мислења, предлози, упатства и препораки за употребата, односно за практичната примена, заштитата, унапредувањето и збогатувањето на македонскиот јазик, вклучувајќи ја и терминологијата од сите научни области;

- се грижи за афирмацијата на македонскиот јазик во сите степени на образованието;

- се грижи за афирмацијата на македонскиот јазик во Републиката и во странство;

- дејствува во насока на изнаоѓање форми и решенија за доследна примена, заштита, унапредување и збогатување на македонскиот јазик;

- предлага програми за примена, заштита, унапредување и збогатување на македонскиот јазик во сите области на службената комуникација, кои ги доставува до Владата на Република Северна Македонија;

- се грижи за спроведување и за

standardizuar maqedonase.

(3) Në rastin nga paragrafi (2) i këtij neni, firma e personit juridik që është i mbrojtur si markë tregtare dhe është e shkruar në gjuhë tjetër, gjatë regjistrimit në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë së Veriut, regjistrohet në mënyrë, në të cilën është e mbrojtur si markë tregtare, ndërsa në ndërtesën shtohet emërtimi në alfabetin cirilik, transkriptuar sipas rregullave të drejtshkrimit të gjuhës maqedonase në fuqi.

Neni 9

Në organet nga neni 6, paragrafi 1 i këtij ligji, detyrimisht punësohen lektor nga gjuha maqedonase

Neni 10

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut themelon Këshill për Gjuhë Maqedonase si trup profesional këshill dhënës nga sfera e gjuhës maqedonase (në tekstin vijues: Këshilli).

(2) Këshilli është i përbërë nga kryetari dhe tetë anëtarë, me mandat prej katër viteve, me mundësi edhe të një mandati pasues.

(3) Kryetarin e Këshillit e emëron Qeveria e Republikës së Maqedonisë nga rendi i personave me emërtim të fituar shkencor doktor i shkencave nga sfera e gjuhës maqedonase.

(4) Anëtarët e Këshillit i emëron Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut edhe atë me propozim të kryetarit të Këshillit e me pëlqim paraprak nga ana e ministrit për kulturë dhe ministrit për arsim dhe shkencë.

(5) Së paku dy të tretat e Këshillit duhet të jenë doktorë të shkencave nga sfera e gjuhës maqedonase, ndërsa tjerët janë persona të shquar nga sfera e kulturës.

Neni 11

(1) Këshilli i kryen këto punë:

Jep mendime për strategjinë Nacionale dhe e koordinon përpunimin e saj;

-Jep mendime, propozime, udhëzime dhe rekomandime për përdorimin, respektivisht përdorimin praktik, mbrojtjen, avancimin dhe pasurimi e gjuhës maqedonase, duke përfshirë edhe terminologjinë nga të gjitha fushat shkencore;

-Kujdeset për afirmimin e gjuhës maqedonase në të gjitha shkallët e arsimimit;

-Kujdeset për afirmimin e gjuhës maqedonase në republikë dhe jashtë shtetit;

-Vepron në drejtim të gjetjes së formave dhe zgjidhjeve për zbatimin e përpikshëm, mbrojtjen, avancimin dhe pasurimin e gjuhës maqedonase;

-Propozon programe për zbatimin, mbrojtje, avancimin dhe pasurimin e gjuhës maqedonase në të gjitha sferat e komunikimi zyrtar, që i dorëzon deri te Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut;

-Kujdeset për zbatimin e dhe përsosmërinë e normës së

усовршување на нормата на македонскиот стандарден јазик;

- дејствува на полето на соодветна јазична образованост и култура;

- соработува со научни институции во Републиката и во странство;

- издава публикации за македонскиот јазик и

- врши други работи од областите од член 4 од овој закон.

(2) Советот донесува програма и деловник за својата работа.

(3) Советот еднаш годишно до Владата на Република Северна Македонија доставува извештај за својата работа, за информирање.

Член 12

(1) Министерството за образование и наука во мај во тековната година распишува конкурс за стипендирање ученици од IV година од средното образование заради стимулирање на учениците за запишување на универзитетите за изучување на македонскиот јазик. Во текот на една година може да се доделат најмалку 10, а најмногу 20 стипендии.

(2) Министерството за образование и наука во текот на академската година распишува конкурс за стипендирање студенти за изучување на македонскиот јазик во сите три циклуси на високото образование (во натамошниот текст: конкурсот). Во текот на една година може да се доделат:

- најмалку пет, а најмногу 10 стипендии за додипломски студии (прв циклус);

- најмалку три, а најмногу седум седум стипендии за магистерски студии (втор циклус);

- најмалку две, а најмногу пет стипендии за докторски студии (трет циклус).

(3) Конкурсите од ставовите (1) и (2) на овој член, се објавуваат во два дневни весници што се издаваат на целата територија на Републиката, од кои едниот е на македонски јазик, а другиот е на јазикот што го зборуваат најмалку 20 % од граѓаните што зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик. Конкурсите се објавуваат и на веб-страницата на Министерството за образование и наука и траат 30 дена од денот на објавувањето.

(4) Оцена на пријавите доставени на конкурсите од ставовите (1) и (2) на овој член, вршат комисији за избор на кандидати, формирани од страна на министерот за образование и наука.

(5) Комисиите од став (4) на овој член, се составени од пет членови од редот на вработените државни службеници во Министерството за образование и наука.

(6) Министерот за образование и наука, по предлог на комисиите од став (4) на овој член, одлучува по пријавите на конкурсите од ставовите (1) и (2) на овој член, во рок од 30 дена од денот на завршувањето на конкурсите.

(7) Комисиите од став (4) на овој член за својата работа донесуваат деловник за работа.

гjuhës së standardizuar maqedonase;

-Vepron në fushën përkatëse të arsimimit dhe kulturës gjuhësore;

-Bashkëpunon me institucione shkencore në Republikë dhe jashtë vendit;

-Boton publikime në gjuhën maqedonase dhe

-Kryen punë tjera nga sferat e nenit 4 të këtij ligji.

(2) Këshilli sjell program dhe rregullore për punën e tij.

(3) Këshilli njëherë në vit deri te qQveria e republikës së Maqedonisë dorëzon raport për punën e tij, për informim.

Neni 12

(1) Ministria për Arsim dhe Shkencë në мај të viti aktual shpall konkurs për bursë për nxënës nga klasa e IV nga arsimit mesëm për shkak të stimulimit të nxënësve për regjistrimin në universitet për mësimin e gjuhës maqedonase. Gjatë një viti mund të ndahen më pak 10, e më shumë 20 bursa.

(2) Ministria për Arsim dhe Shkencë gjatë vitit akademik shpall konkurs për bursa për studentë për mësimin e gjuhës maqedonase në të tre ciklet e arsimit superior (në tekstin vijues: konkursi). Gjatë një viti mund të ndahen:

- Më pak 5, e më shumë 10 bursa për studime deridiplomike (cikli i parë);

- Së paku tre, e më shumë shtatë bursa për studime magjistrature (cikli i dytë).

- Së paku dy, e më shumë pesë bursa për studime të doktoratës (cikli i tretë).

(3) Konkurset nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, shpallen në dy gazeta ditore që botohen në tërë territorin e Republikës, nga cilët njëri është në gjuhën maqedonase e tjetri në gjuhën që e flasin së paku 20% të qytetarëve që flasin gjuhë zyrtare, e ndryshme nga gjuha maqedonase. Konkurset shpallen edhe në ueb faqen e Ministrisë për Arsim dhe Shkencë dhe zgjasin 30 ditë nga data e shpalljes.

(4) Vlerësimi i fletëparaqitjeve të dorëzuara në konkurset nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, kryejnë komisionet për përzgjedhje të kandidatëve, të formuara nga ana e ministrit të arsimit dhe shkencës.

(5) Komisionet nga paragrafi (4) i këtij neni janë të përbërë nga pesë anëtarë nga radha e të punësuarve, administratorë shtetërorë në Ministrinë e Arsimit dhe Shkencës.

(6) Ministri për Arsim dhe Shkencë me propozim të komisioneve nga paragrafi (4) i këtij neni, vendos për fletëparaqitjet nga konkurset në paragrafët (1) dhe (2) në afat prej 30 ditësh nga dita e përfundimit të konkurseve.

(7) Komisionet nga paragrafi (4) i këtij neni për punën e tyre, sjellin Rregullore për punë.

(8) Mënyra e realizimit të konkurseve nga

(8) Начинот на спроведување на конкурсите од ставовите (1) и (2) на овој член, го пропишува министерот за образование и наука.

Член 13

(1) Лекторирање, во согласност со овој закон, е правописно, граматичко, лексичко и стилско исправање и уредување на некој текст.

(2) Лекторирање на македонски јазик може да врши лице со положен испит за добивање лекторска лиценца и со добиена лекторска лиценца, во согласност со овој закон. Лекторска лиценца издава Министерството за култура по положен испит, во согласност со овој закон.

(3) Лекторот може да ја врши својата дејност и како слободно занимање, во согласност со прописите за трговските друштва.

Член 14

(1) Испитот за добивање лекторска лиценца (во натамошниот текст: испитот за лектор), се полага заради проверка на потребното стручно знаење, способностите и вештините за вршење лекторирање.

(2) Испитот за лектор може да го полага лице кое има стекнато најмалку 240 кредити според ЕКТС или има завршено VII/1 степен високо образование на студиските програми Македонски јазик или Македонски јазик и книжевност, со прв главен предмет Македонски јазик.

(3) Министерот за култура, на предлог на Советот, формира Комисија за полагање испит за лектор (во натамошниот текст: Комисијата). Комисијата е составена од претседател и двајца членови од редот на универзитетските професори од областа на македонскиот јазик, со мандат од четири години и со можност за уште еден последователен мандат.

(4) Начинот на полагањето на испитот за лектор, програмата за испитот за лектор и бодувањето, на предлог на Советот, ги пропишува министерот за култура.

Член 15

(1) Барањето за полагање на испитот за лектор се поднесува лично до Министерството за култура или во електронска форма со употреба на средство за електронска идентификација преку Националниот портал за електронски услуги, во согласност со прописите од областа на електронското управување и електронските услуги и од областа на електронските документи, електронската идентификација и доверливите услуги.

(2) Со барањето за полагање на испитот за лектор, кандидатот е должен да поднесе доказ за исполнување на условот од член 14 став (2) од овој закон.

(3) На кандидатите што го положиле

параграфет (1) dhe (2) të këtij neni, i përshkruan ministri për Arsimit dhe Shkencë.

Neni 13

(1) Lektorim, në pajtim me këtë ligj, është përmirësim drejtshkrimor, gramatikor, leksikor dhe stilistik dhe rregullimi i ndonjë teksti.

(2) Lektroimin e gjuhës maqedonase mund t'a bëje person me provim të dhënë për marrjen e licencës për lektorim dhe me licencë lektorimi të fituar në pajtim me këtë ligj.

Licencë lektorimi lëshon Ministria për Kulturë pa provimit të dhënë, në pajtim me këtë ligj.

(3) Lектори mund ta kryej veprimtarinë e tij edhe si професионист i lirë, në pajtim me rregullat e shoqatave tregtare.

Neni 14

(1) Provimin për marrjen e licencës për lektorim (në tekstin vijues: provimi për lektor) jepet për shkak të kontrollit të njohurive të nevojshme profesionale, aftësive dhe shkathtësive për kryerjen e lektorimit.

(2) Provimin për lektor mund t'a jep person, i cili ka fituar së paku 240 kredi sipas ESTK, ose ka të kryer VII/1 shkallë të arsimit superior në programet studimore gjuha maqedonase ose gjuhë maqedonase dhe letërsi, me lëndë të parë kryesore gjuhën maqedonase.

(3) Ministri për Kulturë, me propozim të Këshillit, formon komision për dhënien e provimit për lektor (në tekstin vijues: Komisioni). Komisioni është i përbërë nga kryetari dhe dy anëtarëve nga radhët e profesorëve universitarë nga sfera e gjuhës maqedonase, me mandat prej katër viteve dhe me mundësi edhe për një mandat pasues.

(4) Mënyra e dhënies së provimit për lektor, programi për provim për lektor dhe pikat, me propozim të Këshillit, i shënon ministri i kulturës.

Neni 15

(1) Kërkesa për provimin për lektor parashtrohet personalisht deri te Ministria për Kulturë ose në formë elektronike me përdorimin e mjetit për identifikim elektronik nëpërmjet portalit nacional për shërbime elektronike, në pajtim me rregullat nga sfera e drejtimit elektronik dhe shërbimeve elektronike dhe nga sfera e dokumenteve elektronike, identifikimi elektronik dhe shërbime të besueshme.

(2) Me kërkesën për dhënien e provimit për lektor, kandidati është i detyruar të parashtrojë provë për plotësimin e kushteve nga neni 14, paragrafi (2) i këtij ligji.

(3) Kandidatëve që kanë dhënë provimin për lektor u dorëzohet licencë për lektorim në afat prej 15 ditëve

испитот за лектор им се издава лекторска лиценца во рок од 15 дена од денот на завршувањето на испитот, која се издава на неопределено време.

(4) На кандидатот што не го положил испитот за лектор, Министерството за култура му издава решение во рок од 15 дена од денот на завршувањето на испитот за лектор.

(5) Против решението од став (4) на овој член, може да се поведе управен спор пред надлежен суд во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

(6) Решението од став (4) на овој член, може да се издаде и во форма на електронски документ што се доставува на профилот на подносителот на барањето на Националниот портал за електронски услуги или во Една точка за услуги, во согласност со прописите од областа на електронското управување и електронските услуги и од областа на електронските документи, електронската идентификација и доверливите услуги.

(7) Образецот на барањето од став (1) на овој член, го пропишува министерот за култура.

(8) Формата и содржината на лекторската лиценца од став (3) на овој член, ги пропишува министерот за култура.

Член 16

(1) Трошоците за полагање на испитот за лектор се на товар на кандидатот.

(2) Трошоците од став (1) на овој член, ги определува министерот за култура врз основа на реално направените трошоци за полагање на испитот за лектор, неопходни за спроведување на испитот, за изготвување на материјалите, поканите и лекторските лиценци.

(3) Трошоците за полагање на испитот за лектор се уплатуваат на сметката на Министерството за култура.

(4) Ако трошоците не се уплатени на соодветна сметка на Министерството за култура најдоцна 15 дена пред денот определен за спроведување на испитот за лектор, на кандидатот не му се дозволува полагање на испитот.

(5) Ако кандидатот во рок од една година од денот на уплатата на средствата не го полага испитот за лектор, уплатените средства му се враќаат во согласност со закон.

член 17

(1) Издадената лекторска лиценца се заменува со нова кога:

- поради оштетување станува неупотреблива;

- е загубена или на друг начин нејзиниот носител останал без неа.

(2) Во случаите од став (1) алинеја 1 на овој член, претходно издадената лекторска лиценца се доставува до Министерството за култура за нејзино

nga dita e përfundimit të provimit për lektor.

(4) Kandidatëve që nuk e kanë kaluar provimin për lektor, Ministria për Kulturë u lëshon aktvendim në afat prej 15 ditëve nga dita e mbarimit të provimit për lektor.

(5) Kundër aktvendimit nga paragrafi (4) i këtij neni mund të ngrihet kontest administrativ para një gjykate kompetente në afat prej 30 ditëve nga dita e pranimit të aktvendimit.

(6) Aktvendimi nga paragrafi (2) i këtij neni mund të lëshohet edhe në formë elektronike në dokument elektronik që dorëzohet deri te profili i parashtruesit të kërkesës në portalin nacional për shërbime elektronike ose në një pikë për shërbime, në pajtim me rregullat nga sfera e administrimit elektronik dhe shërbimeve elektronike dhe nga sfera e dokumenteve elektronike dhe shërbimeve të besueshme.

(7) Formularin e kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni e përcakton ministri i kulturës.

(8) Formën dhe përmbajtjen e licencës për lektor nga paragrafi 1 i këtij neni e përcakton ministri i kulturës.

Neni 16

(1) Shpenzimet për dhënien e provimit për lektor janë në ngarkim të kandidatit.

(2) Shpenzimet nga paragrafi (10) i këtij neni, i cakton ministri për kulturë në bazë të shpenzimeve reale për dhënien e provimit për lektor, të domosdoshme për zbatimin e provimit, për përgatitjen e materialeve, ftesave dhe licencave për lektor.

(3) Shpenzimet për dhënien e provimit për lektor paguhen në llogarinë e Ministrisë për Kulturë.

(4) Nëse shpenzimet nuk janë të paguara në llogari përkatëse të ministrisë për kulturë më vonë 15 ditë para ditës së caktuar për zbatimin e provimit për lektor, kandidatit nuk i lejohet dhënia e provimit.

(5) Nëse kandidati në afat prej një viti nga pagesa e mjeteve nuk e kalon provimin për lektor, mjetet e paguara i kthehen në pajtim me ligj

Neni 17

(1) Licenca e lëshuar zëvendësohet me të re atëherë kur:

- Për shkak të dëmtimit bëhet e papërdorshme;

- Është e humbur ose në mënyrë tjetër bartësi i saj ka mbetur pa atë;

(2) Në rastet nga paragrafi (1) alineja 1 e këtij neni, licenca paraprake e lëshuar për lektor lëshohet deri te

поништување, а на носителот му се издава нова лекторска лиценца, најдоцна во рок од 15 дена од денот на доставувањето.

(3) За поништување на лекторската лиценца, министерот за култура формира тричлена комисија од редот на вработените во Министерството за култура.

(4) Носителот на лекторската лиценца што ќе ја загуби лекторската лиценца или на друг начин ќе остане без неа, е должен да пријави во Министерството за култура и да поднесе барање за издавање нова лекторска лиценца во рок од 15 дена од дознавањето за изгубената лиценца.

Член 18

(1) Министерот за култура, по предлог на Советот, со решение ќе ја одземе лекторската лиценца ако носителот на лиценцата лекторира спротивно на пропишаните стандарди за лекторирање.

(2) Против решението од став (1) на овој член, може да се поведе управен спор пред надлежен суд во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

(3) Лицето на кое му е одземена лекторската лиценца нема право да полага испит за лектор во рок од една година од денот на одземањето на лиценцата.

Член 19

(1) Издадените и одземените лекторски лиценци, како и лекторските лиценци што престанале да важат, се евидентираат во Регистарот што го води Министерството за култура.

(2) Регистарот од став (1) на овој член се објавува на веб-страницата на Министерството за култура.

(3) Формата и содржината на Регистарот од став (1) на овој член и начинот на неговото водење ги пропишува министерот за култура.

Член 20

(1) Стручно-административните работи за Советот и за Комисијата ги врши Министерството за култура.

(2) Средствата за работата на Советот и за работата на Комисијата се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија.

(3) На претседателот и на членовите на Советот што присуствувале и учествувале во работата на седницата им следува надоместок што го утврдува Владата на Република Северна Македонија, во зависност од бројот на одржани седници и од обемот и сложеноста на извршените работи.

(4) На членовите на Комисијата им следува надоместок што го утврдува министерот за култура, во зависност од бројот на одржаните испити и од бројот на изготвените прашања за испитот за

Ministria për Kulturë për asgjësimin e saj, ndërsa bartësit i lëshohet licencë e re për lektor, më së voni në afat prej 15 ditësh nga dita e dorëzimit.

(3) Për anulimin e licencës për lektor, ministri për kulturë formon komision tre anëtarësh nga radhët e të punësuarve në Ministrinë e Kulturës.

(4) Bartësi i licencës për lektor që do t'a humbe licencën për lektor ose në mënyrë tjetër do të mbese pa të është i detyruar t'a paraqesë në Ministrinë për Kulturë dhe të parashtrojë kërkesë për lëshimin e licencës së re për lektor në afat prej 15 ditëve deri te njoftimi për licencën e humbur.

Neni 18

(1) Ministri për kulturë, me propozim të Këshillit, me aktvendim do t'a merr merr licencën për lektor nëse bartësi i licencës lektoron në kundërshtim me standardet e shkruara për lektorim.

(2) Kundër aktvendimit nga paragrafi (1) i këtij neni mund të ngrihet kontest administrativ para gjyqit kompetent në afat prej 30 ditëve nga dita e pranimit të aktvendimit.

(3) Personit, të cilit i është marrë licenca për lektor nuk ka të drejtë të jep provim për lektor në afat prej një viti nga dita e marrjes së licencës.

Neni 19

(1) Licencat për lektor të lëshuara dhe të marrura, si dhe licencat për lektor që kanë pushuar të vlejné evidentohen në Regjistrin që e mban Ministria për Kulturë.

(2) Regjistri nga paragrafi (1) i këtij neni publikohet në ueb faqen e Ministrisë së Kulturës.

(3) Forma dhe përmbajtja e Regjistrin nga paragrafi (1) i këtij neni dhe mënyrën e mbajtjes së tij e shkruan ministri për kulturë.

Neni 20

(1) Punët profesionalo-administrative për Këshillin dhe për Komisionin i kryen Ministria për Kulturë

(2) Mjete për punën e Këshillit dhe për Komisionin sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(3) Kryetarit dhe anëtarëve të Këshillit që kanë qenë prezent dhe kanë marrë pjesë në punën e seancës u takon kompensim që e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut, në varësi nga numri i seancave të mbajtura dhe nga vëllimi i ndërlikueshmërisë së punëve të kryera.

(4) Anëtarëve të Komisionit u takon kompensim që e përcakton ministri i kulturës, në varësi të numrit të provimeve të mbajtura dhe të numrit të pyetjeve të përgatitura për provimin për lektor.

лектор.

(5) Претседателот и членовите на Советот и членовите на Комисијата доставуваат извештај за извршената работа еднаш месечно до министерот за култура, во кој се наведуваат бројот на одржани седници и обемот на сложеноста на извршените работи, односно бројот на одржаните испити и бројот на изготвените прашања за испитот за лектор.

Член 21

Надзор над спроведувањето на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон, врши Министерството за култура.

Член 22

(1) Работите на инспекциски надзор над примената на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон, ги вршат инспектори за македонски јазик (во натамошниот текст: инспекторите) на Инспекторатот за употребата на македонскиот стандарден јазик (во натамошниот текст: Инспекторатот), како орган во состав на Министерството за култура со својство на правно лице.

(2) Инспекторатот има својство на правно лице со сопствена буџетска сметка како буџетски корисник од прва линија, самостојно спроведува постапки за вработување во согласност со закон и одлучува за правата и обврските за работен однос.

(3) Во постапката за вршење инспекциски надзор се применуваат одредбите од Законот за општа управна постапка и од Законот за инспекцискиот надзор, доколку со овој закон поинаку не е уредено.

Член 23

За директор на Инспекторатот може да биде именувано лице кое ги исполнува следниве услови:

1) има државјанство на Република Северна Македонија;

2) во моментот на именувањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна затвор или прекршочна санкција забрана за вршење професија, дејност или должност;

3) има стекнато најмалку 240 кредити според ЕКТС или има завршено VII/1 степен високо образование на студиските програми Македонски јазик или Македонски јазик и книжевност, со прв главен предмет Македонски јазик;

4) има најмалку шест години работно искуство по дипломирањето во областа на македонскиот јазик;

5) поседува еден од следниве меѓународно признати сертификати или уверенија за активно познавање на англискиот јазик, не постар од пет години:

(5) Kryetari dhe anëtarët Këshillit dhe antarët e Komisionit dorëzojnë raport për punën e tyre njëherë2 në muaj, deri te minsitri për kulturë, në të cilin vërtetohen numri i senancave të realizuara dhe vëllimi dhe ndërlíkueshmëria e punëve të kryera, respektivisht numri i provimeve të realizuara dhe numri i pyetjeve të përgatitura të provimit për lektor.

Neni 21

Mbikëqyrje mbi zbatimin e këtij ligji dhe të rregullave të sjellura në bazë të këtij ligji, bën Ministria për Kulturë.

Neni 22

(1) Punët e mbikëqyrjes së inspektimit mbi zbatimin e këtij ligji dhe të rregullave të sjellura në bazë të këtij ligji kryejnë inspektorët për gjuhë maqedonase (Në tekstin vijues: inspektorët) e Inspektoratit për përdorimin e gjuhës së standardizuar maqedonase (në tekstin vijues: Inspektorati), si organ në përbërje të Ministrisë për Kulturë me vetinë e personit juridik.

(2) Inspektorati ka vetinë e personit juridik me llogari personale buxhetore si përdorues buxhetor i linjës së parë, në mënyrë të pavarur zbaton procedura për punësim në pajtim me ligj dhe vendos për të drejtat dhe obligimet për marrëdhënie pune.

(3) Në procedurën e kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese zbatohen dispozitat e Ligjit për Procedurë të Përgjithshme Administrative, nëse me këtë ligj ndryshe nuk është rregulluar.

Neni 23

Për drejtor të Inspektoratit mund të jetë person i emëruar, i cili i plotëson kushtet vijuese:

(1) Të keë nënshtetësinë e Republikës së Maqedonisë së Veriut;

(2) Në momentin e emërimit me aktvendim të plotfuqishëm gjyqësor nuk i është shqiptuar dënim burg ose sanksion shkelje ligji ndalesë për kryerje profesioni, veprimtari ose detyrim;

(3) Të ketë të fituar së paku 240 kredi sipas ESTK ose të ketë të mbaruar VII/1 shkallë arsim superior në programet studimore gjuhë maqedonase ose gjuhë maqedonase dhe letërsi, me lëndë të parë kryesore gjuhë maqedonase;

(4) Të ketë së paku gjashtë vjet përvojë pune pas diplomimit në sferën e gjuhës maqedonase;

(5) Të posedoj njërin njërin nga certifikatat vijuese ndërkombëtare të pranuar ose certifikata për njohjen aktive të gjuhës angleze, jo më të vjetër se pesë vite:

- ТОЕФЕЛ ИБТ – најмалку 74 бода,
- ИЕЛТС (IELTS) – најмалку 6 бода,
- ИЛЕЦ (ILEC) (Cambridge English: Legal) – најмалку ниво Б2 (B2),
- ФЦЕ (FCE) (Cambridge English: First) – положен,
- БУЛАТС (BULATS) – најмалку 60 бода или
- АПТИС (APTIS) – најмалку ниво Б2 (B2);
- 6) поседува потврда за активно познавање компјутерски програми за канцелариско работење;
- 7) поседува лекторска лиценца.

Член 24

(1) Директорот на Инспекторатот:

- 1) ја координира и ја организира работата на Инспекторатот;
- 2) го претставува и го застапува Инспекторатот;
- 3) презема правни дејства во име и за сметка на Инспекторатот;
- 4) обезбедува услови за ефикасна примена на законите и на прописите што се однесуваат на инспекцискиот надзор;
- 5) одлучува за правата и обврските на вработените во Инспекторатот;
- 6) обезбедува услови за стручно усовршување и за специјализирана обука на инспекторите;
- 7) донесува акти за внатрешна организација и за систематизација на работните места во Инспекторатот;
- 8) донесува програмски и извештајни документи, вклучително:
 - стратешки план на Инспекторатот,
 - годишен план за работа на Инспекторатот,
 - годишна програма за специјализирана обука на инспекторите,
 - извештај за работа на Инспекторатот,
 - шестмесечен извештај за работата на секој инспектор,
 - месечен план за работа на секој инспектор,
 - други документи и акти предвидени со закон;
- 9) донесува и други акти за кои е овластен;
- 10) обезбедува јавност во работењето на Инспекторатот;
- 11) извршува други работи од надлежност на Инспекторатот, во согласност со закон.

(2) Во отсуство на директорот или кога поради болест или други причини тој не е во можност да ја извршува функцијата, него го заменува еден од раководните инспектори за македонски јазик, овластен од директорот, кој ги исполнува условите од член 23 од овој закон.

Член 25

(1) Кандидатот за инспектор треба да ги исполнува општите услови за вработување утврдени во Законот за административни службеници и посебните услови за вработување

- TOEFEL IBT – së paku 74 pikë,
- (IELTS) – së paku 6 pikë,
- (ILEC) (Cambridge English: Legal) – së paku ниво Б2 (B2),
- (FCE) (Cambridge English: First) –i dhënë,
- (BULATS) –së paku 60pikëose
- (APTIS) – së paku (B2);
- (6) Posedon vërtetim për njphje aktive të programeve kompjuterike për punë në zyra;
- (7) posedon licencë për lektor.

Neni 24

(1) Drejtori i Inspektoratit:

- 1) e koordinon dhe organizon punën në Inspektorat;
- 2) E paraqet dhe përfaqëson Inspektoratin;
- 3) Merr veprime juridike në emër dhe llogari të Inspektoratit;
- 4) Siguron kushte për zbatimin efikas të ligjeve dhe të rregullave që kanë të bëjnë me mbikëqyrjen inspektuese;
- 5) Vendos për të drejtat dhe detyrimet e të punësuarve në Inspektorat;
- 6) Siguron kushte për përsosje profesionale dhe për trajnim të specializuar të inspektorëve;
- 7) Sjell akte për organizim të brendshëm dhe për sistematizimin e vendeve të pu nënë Inspektorat;
- 8) Sjell dokumente programore dhe raportuese, duke përfshirë:
 - Plan strategjik inspektoratit,
 - Plan vjetor për punën e Inspektoratit
 - Program vjetor për trajnim të specializuar për inspektorët;
 - raport për punë të inspektoratit;
 - raport gjashtë mujor për punën e secilit inspektor;
 - plan mujor për secilin inspektor;
 - dokumente dhe akte tjera të parapara me ligj;
- (9) sjell edhe akte tjera, për të cilat është i autorizuar;
- (10) siguron transparencë në punën e Inspektoratit;
- (11) Kryen punë tjera nën kompetencën e Inspektoratit, në pajtim me ligj.
- (2) Në mungesë të drejtorit ose për shkak të sëmundjes ose shkaqe tjera ai nuk është në gjendje t'a kryejë funksionin, atë e zëvendëson një nga inspektorët udhëheqës për gjuhë maqedonase, i autorizuar nga drejtori, i cili i plotëson kushtet e nenit 23 paragraf i këtij ligji.

Neni 25

(1) Kandidati për inspektor duhet t'i plotësojë kushtet e përgjithshme për punësim të përcaktuara në

инспектор, утврдени во Законот за инспекциски надзор.

(2) За прашањата што се однесуваат на правата и обврските од работен однос на инспекторите, се применуваат одредбите од Законот за инспекциски надзор, од Законот за административните службеници и од Законот за вработените во јавниот сектор.

Член 26

Инспекцискиот надзор се врши по налог на директорот или по налог на лице овластено од директорот.

Член 27

(1) Инспекторот самостојно ги врши работите на инспекцискиот надзор и презема мерки за кои е овластен со закон.

(2) При вршење на инспекцискиот надзор во согласност со закон, инспекторот има обврски:

1) да постапува по иницијативи за поведување инспекциска постапка и за тоа да го извести подносителот на иницијативата;

2) да го известува одговорното лице на субјектот на надзорот за почетокот на вршењето на инспекцискиот надзор, освен ако со закон не е поинаку утврдено или ако со таквото известување се намалува ефикасноста на надзорот;

3) да се легитимира пред субјектот на надзорот, односно пред одговорното или пред друго овластено лице на субјектот на надзорот;

4) да состави записник за извршениот инспекциски надзор;

5) да постапува законито, навремено и во согласност со Етичкиот кодекс на државните службеници и со Етичкиот кодекс на инспекциската служба;

6) да го извести одговорното лице на субјектот на надзорот за законската основа за вршење надзор.

(3) При вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторот има право да побара соодветно мислење од Советот и од Комисијата, дали лекторирањето е извршено во согласност со лекторските стандарди.

Член 28

(1) Инспекторот не смее да врши или да присуствува на инспекциски надзор над субјект на надзор ако тој или член на неговото семејство е сопственик или сосопственик, член на орган на управување или на надзорен орган или каде што тој или член на неговото семејство има личен интерес.

(2) Како член на семејство од став (1) на овој член, се смета лице што е во крвно сродство во права линија со инспекторот во согласност со закон.

(3) Дејствата преземени спротивно на став (1) на овој член, се сметаат за ништовни и се

Ligjin për Nëpunës Administrativ dhe kushte të posaçme për punësim për inspektor, të përcaktuara në Ligjin për Mbikëqyrje Inspektuese.

(2) Për çështjet që kanë të bëjnë me të drejtat dhe detyrimet nga marrëdhëniet e punës të inspektorëve, zbatohen dispozitat e Ligjit për Mbikëqyrje Inspektuese, të Ligjit për Nëpunës Administrativ dhe të Ligjit për të punësuarit në Sektorin Publik.

Neni 26

Mbikëqyrja inspektuese kryhet me fletëurdhëresë të drejtorit ose në bazë të fletëurdhëresës së personit të autorizuar nga drejtori.

Neni 27

(1) Inspektori në mënyrë të pavarur i kryen punëte inspektimit mbikëqyrës dhe merr masa, për të cilat është i autorizuar.

(2) Gjatë kryerjes së inspektimit mbikëqyrës në pajtim me ligj, inspektori ka për detyrim:

(1) të veprojë në bazë të iniciativave për ngritjen e procedurës inspektuese dhe për atë t'a informojë parashtruesin e iniciativës;

(2) T'a informojë personin përgjegjës të subjekti për mbikëqyrje për fillimin e mbikëqyrjes inspektuese, vetëm nëse me ligj ndryshe nuk është vërtetuar ose ne njoftimin e tillë zvogëlohet efikasiteti i mbikëqyrjes;

(3) Të legjitimohet para subjektit të mbikëqyrjes, respektivisht para personit përgjegjës ose para personi tjetër të autorizuar të subjektit të mbikëqyrjes;

(4) Të hartojë procesverbal për mbikëqyrjen inspektuese ë kryer;

(5) Të veprojë ligjërisht, në kohë dhe në pajtim me kodeksin e etikës së nëpunësve shtetërorë dhe me kodeksin etik të shërbimit inspektues;

(6) T'a njoftojë personin përgjegjës të subjektit të mbikëqyrjes për bazën ligjore për kryerjen e mbikëqyrjes.

(3) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese, Inspektorati ka të drejtë të kërkojë mendim përkatës nga Këshilli dhe Komisioni, se a është bërë lektorimi në pajtim me standardet e lektorimit.

Neni 28

(1) Inspektori nuk guxon të kryejë ose të jetë prezent në mbikëqyrje inspektuese mbi subjektin e mbikëqyrjes nëse ai ose anëtar i familjes së tij është pronar ose bashkëpronar, anëtar i organit të administrimit ose të organit mbikëqyrës ose ku ai ose anëtar i familjes së tij ka interes personal.

(2) Si anëtar i familjes nga paragrafi (1) i këtij neni, konsiderohet person që është në lidhje farefisnore gjaku në linjë të drejtë me inspektorin në pajtim me ligj.

предмет на дисциплинска постапка.

Член 29

(1) Инспекцискиот надзор може да биде редовен, вонреден и контролен.

(2) Субјектот на инспекциски надзор е должен да соработува и на барање на инспекторот да му овозможи непречен пристап до просториите, документите, електронските системи, средствата за комуникација или до кое било друго средство што е предмет на инспекцискиот надзор, како и да ја достави целокупната документација потребна за извршување на инспекцискиот надзор.

Член 30

(1) За извршениот инспекциски надзор, утврдената фактичка состојба, констатираните и утврдени неправилности и недостатоци, забелешки, изјави и други релевантни факти и околности, инспекторот составува писмен записник на местото на вршење на инспекцискиот надзор.

(2) Записникот од став (1) на овој член, го потпишуваат инспекторот и субјектот на инспекцискиот надзор, кому му се предава еден примерок. Ако субјектот на инспекцискиот надзор одбие да го потпише записникот, инспекторот ќе ги наведе причините за одбивањето.

(3) По исклучок од став (1) на овој член, кога поради обемот и сложеноста на инспекцискиот надзор, неговата природа и околностите на работа не е можно да се состави записник на местото на вршење на надзорот, записникот се составува во службените простории на Инспекторатот во рок од три дена од денот на извршениот инспекциски надзор со образложение за причините за тоа.

(4) Примерок од записникот од став (3) на овој член, се доставува на потпишување до субјектот на инспекцискиот надзор. Доколку во рок од осум дена од денот на приемот, субјектот на инспекцискиот надзор не се произнесе во однос на доставениот записник или не го врати потпишан, се смета дека е согласен со неговата содржина.

Член 31

(1) При вршење инспекциски надзор, инспекторот со решение изрекува опомена и определува рок во кој субјектот на инспекцискиот надзор е должен да ги отстрани неправилностите и недостатоците што се утврдени со записник.

(2) Доколку по истекот на рокот определен при изрекувањето на опомената од став (1) на овој член, инспекторот утврди дека неправилностите и недостатоците сè уште не се отстранети, со решение изрекува друга инспекциска мерка доколку е утврдена со посебен закон, со која најсоодветно ќе се постигне целта на инспекцискиот надзор.

(3) Решението од ставовите (1) и (2) на овој член, се донесува веднаш, а најдоцна во рок од

(3) Веprimet e marra në kundërshtim me paragrafin (1) të këtij neni konsiderohet si të asgjësuaradhe janë objekt i procedurës disiplinore.

(4)

Neni 29

(1) Mbikëqyrja inspektuese mund të jetë e zakonshme, jashtëzakonshme dhe kontrolluese.

(2) Subjekti i mbikëqyrjes inspektuese është i obliguar të bashkëpunojë dhe në kërkesë të inspektorit t'i mundësojë qasje të pandërprerë deri te hapësirat, dokumentet, sistemet elektronike, mjetet për komunikim ose te cili do çoftë mjet tjetër që është objekt i mbikëqyrjes inspektuese, si dhe t'a dorëzojë gjithë dokumentacionin e nevojshëm për kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese.

Neni 30

(1) Për mbikëqyrjen inspektuese, gjendjen e vërtetuar faktike, parregullshmëritëe konstatuara dhe të vërtetuara, vërejtje, deklarata dhe fakte tjera relevante dhe rrethana, inspektori harton procesverbal në vendin e kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese.

(2) Procesverbalin nga paragrafi (1) i këtij neni e nënshkruajnë inspektori dhe subjekti i mbikëqyrjes inspektuese, të cilit i jepet një ekzemplar. Nëse subjekti i mbikëqyrjes inspektuese refuzon t'a nënshkruajë procesverbalin, inspektori do t'i shënoje shkaqet e refuzimit.

(3) Me përjashtim nga paragrafi (10 i këtij neni, kur për shkak të vëllimit dhe ndërlikueshmërisë së mbikëqyrjes inspektuese, natyrës së tij dhe rrethanave të punës nuk është e mundshme të hartohet procesverbal në vendin e kryerjes së mbikëqyrjes, procesverbali hartohet në hapësirat e inspektoratit në afat prej tre ditëve nga dita e mbikëqyrjes së kryer me arsyetim për shkaqet për të.

(4) Ekzemplari nga procesverbali i paragrafit (3) të këtij neni. Dorëzohet në nënshkrim deri te subjekti i mbikëqyrjes inspektuese. Nëse në afat prej tetë ditëve nga dita e pranimit, subjekti i mbikëqyrjes inspektuese nuk deklarohet në lidhje me procesverbalin e dorëzuar ose nuk e kthen të nënshkruar, konsiderohet se pajtohet me përmbajtjen e tij.

Neni 31

(1) Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese, inspektori me aktvendim shqipton vërejtje dhe cakton afat, në të cilin subjekti i mbikëqyrjes inspektuese është i detyruar t'i mënjanojë parregullsitë që janë të vërtetuara me procesverbal.

(2) Nëse pas mbarimit të afatit të caktuar gjatë shqiptimit të vërejtjes nga paragrafi (1) i këtij neni, inspektori vërtetoj se parregullsitë dhe mangësitë ende nuk janë të mënjanuara, me aktvendim shqipton masë tjetër inspektuese nëse është e përcaktuar me ligj të posaçëm, me të cilën në mënyrë më përkatëse do të arrihet qëllimi i mbikëqyrjes inspektuese.

осум дена од денот на изготвувањето на записникот од член 30 од овој закон.

(4) Кога при вршењето на инспекцискиот надзор не се утврдени неправилности и други повреди на закон или на друг пропис или кога утврдените неправилности се отстранети во текот на вршењето на инспекцискиот надзор или во рокот на утврден со решението од став (1) на овој член, инспекторот ја запира постапката со констатација во записникот од член 30 од овој закон.

(5) По исклучок од став (2) на овој член, инспекторот може да изрече инспекциска мерка со усно решение наведено во записникот од член 30 од овој закон.

(6) Во случајот од став (5) на овој член, инспекторот е должен веднаш, а најдоцна во рокот утврден во став (3) на овој член, да донесе писмено решение за изрекување на инспекциската мерка.

Член 32

Против решението на инспекторот од член 31 ставови (1) и (2) од овој закон, може да се изјави жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на решението, до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Прекршочни одредби

Член 33

(1) Глоба во износ од 1500 до 3000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако:

- не го употребува македонскиот стандарден јазик на јавните настани што се организираат во Републиката, а се финансираат со средства од Буџетот на Република Северна Македонија (член 6 став (2));

- објави нелекториран општ или поединечен акт (член 7 став (1) точка 1);

- емитира односно реемитира, нелекторирано титлување или синхронизација на аудиовизуелно дело или емисија на странски јазик (член 7 став (1) точка 4);

- емитира нелекторирани аудио и аудиовизуелни комерцијални известувања (член 7 став (1) точка 5);

- издаде нелекторирана публикација, односно нелекториран учебник (член 7 став (1) точка 6);

- не го лекторира магистерскиот или докторскиот труд или прведениот труд (член 7 став (1) точка 7);

- објави нелекториран рекламен материјал (член 7 став (1) точка 8);

- не ги лекторира називите на производите, амбалажите, налепниците, упатствата, декларациите, сертификатите, лекарствата, и слично (член 7 став (1) точка 9);

(3) Aktvendimi nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, sillet menjëherë, e më vonë në afat prej 8 ditëve nga dita e përgatitjes së procesverbalit nga neni 30 i këtij ligji.

(4) Kur gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese nuk janë të vërtetuar parregullsi dhe shkelje tjera të ligjit ose ndonjë rregulle tjetër ose kur parregullsitë e vërtetuara janë të mënjanuara gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese ose në afatin e përcaktuar me aktvendimin nga paragrafi (1) i këtij neni, inspektori e ndalon procedurën me konstatim në procesverbalin të neni 30 të këtij ligji.

(5) Me përjashtim nga paragrafi (20) i këtij neni, inspektori mundet të shqiptojë masë inspektuese me aktvendim gojor i përmendur në procesverbalin nga neni 30 i këtij ligji.

(6) Në rastin e paragrafit (5) të këtij neni, inspektori është i detyruar menjëherë, e më vonë i përcaktuar në paragrafin (3) e këtij neni, të sjell aktvendim me shkrim për shqiptimin e masës inspektuese.

Neni 32

Kundër aktvendimit të inspektorit nga neni 31, paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni mund të deklarohet ankesë në afat prej 15 ditëve nga dita e pranimit të aktvendimit deri te Komisioni Shtetëror për vendosje në procedurë administrative dhe procedurë të marrëdhënies së punës në shkallë të dytë.

Dispozita ndëshkimore

Neni 33

(1) Gjobë në shumë prej 1500 deri 3000 euro në kundërvlerë denarësh do t'i shqiptohet për shkelje ligji personit juridik nëse:

- Nuk e përdor gjuhën e standardizuar maqedonase në ngjarejt publike që organizohen në Republikë e financohen me mjete nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut (neni 6, paragrafi (2));

- Publikon akt të përgjithshëm ose të vetëm të pa lektuar (neni 7, paragrafi (1), pika 1);

- Emeton ose ri emeton TITLIM të pa lektuar ose sinkronizim i një vepre audio vizuale dhe njoftime audio vizuale (neni 7, paragrafi (1), pika 5);

- Boton publikim jo elektronik, respektivisht libër i pa lektuar (neni 7, paragrafi (1), pika 6);

- Nuk e lektoron punimin e magjistraturës ose punimin e doktoratës ose punimin e përkthyer (neni 7, paragrafi (21), pika 7);

- Shpall material reklamues të pa lektuar (neni 7, paragrafi (1), pika 8);

- Nuk i lektoron emërtimet e produkteve, ambalazheve, etiketave, udhëzimeve, deklaratave, certifikatave, barnave-ilaçeve, fletëpagesave, e njësoj (neni 7, paragrafi (1), pika 10);

- Nuk e shpall emrin e lektorit që ka kryer lektorimin (neni 7, paragrafi (2));

- Gjatë regjistrimit të personit juridik nuk kryen lektroimin e emërtimit të firmës së personit juridik (neni

- не ги лекторира сметките, фактурите, уплатниците, потврдите и слично (член 7 став (1) точка 10);

- не го објави името на лекторот што го извршил лекторирањето (член 7 став (2));

- при регистрација на правно лице не изврши лекторирање на називот на фирмата на правното лице (член 8 став (1));

- не вработи лектор по македонски јазик (член 9);

- на барање на инспекторот не му овозможи непречен пристап до просториите, документите, електронските системи, средствата за комуникација или до кое било друго средство што е предмет на инспекцискиот надзор или не ја достави целокупната документација потребна за извршување на инспекцискиот надзор (член 29 став (2)).

(2) Глоба во износ од 750 до 1500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од став (1) на овој член на одговорното лице во правното лице.

(3) За прекршокот од ставот (1) на овој член на правното лице може да му се изрече опомена во согласност со Законот за прекршоците.

(4) Глоба во износ од 350 до 750 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од став (1) алинеи 2, 6 и 7 на овој член, на физичкото лице.

(5) За прекршокот од став (1) на овој член, на физичкото лице може да му се изрече опомена во согласност со Законот за прекршоците.

Член 34

(1) Глоба во износ од 750 до 1500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице ако:

- не го употребува македонскиот стандарден јазик (член 6 став (1) и (5));

- објави нелекториран службен документ или текст (член 7 став (1) точка 2).

(2) Глоба во износ од 300 до 750 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од став (1) на овој член, на одговорното лице во правното лице.

(3) За прекршокот од став (1) на овој член, на правното лице може да му се изрече опомена во согласност со Законот за прекршоците.

Член 35

За прекршоците од членовите 33 и 34 од овој закон, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежен суд.

Член 36

(1) За прекршоците од членовите 33 и 34 од овој закон, инспекторот на сторителот на прекршокот ќе му врати прекршочен платен налог, во согласност со Законот за прекршоците.

8, paragrafi (1));

- Nuk punon lektori për gjuhën maqedonase (neni 9)

- Me kërkesë të inspektorit nuk i mundësohet qasje të pandërprerë deri te dokumentet, sistemet elektronike, mjetet për komunikim ose cilit do çoftë mjet që është objekt i mbikëqyrjes inspektuese ose nuk e dorëzon dokumentacionin e plotë të nevojshëm për realizimin e mbikëqyrjes inspektuese (neni 29, paragrafi (2)).

(2) Gjobë në shumë prej 750 deri 1500 në kundërvlerë denarësh do t'i shqiptohet për shkelje ligji nga paragrafi (1) i këtij ligji personit përgjegjës në personin juridik.

(3) Për shkeljen e ligjit nga paragrafi (1) i këtij neni personit juridik mund t'i shqiptohet vërejte në pajtim me ligjin për Kundërvajtje.

(4) Gjobë prej 350 deri në 750 euro në kundërvlerë denarësh do t'i shqiptohet për shkelje ligji nga paragrafi (1), alinetë 2, 6 dhe 7 të këtij neni, personit fizik.

(5) Për shkeljen e ligjit nga paragrafi (1) i këtij neni, personit fizik mund t'i shqiptohet vërejte në pajtim me Ligjin për Kundërvajtje.

Neni 34

(1) Gjobë në shumë prej 750 deri 1500 euro në kundërvlerë denarësh do t' shqiptohet personit juridik nëse:

- Nuk e përdor gjuhën e standardizuar maqedonase (neni 6, paragrafi (1) dhe (5));

- Shpall dokument zyrtar të pa lekturuar ose tekst (neni 7, paragrafi (1) pika 2).

(2) Gjobë në shumë prej 300 deri 750 euro në kundërvlerë denarësh do t' shqiptohet për shkeljen e ligjit nga paragrafi (1) i këtij neni, personit përgjegjës në personin juridik.

(3) Për shkeljen e ligjit nga paragrafi 1 i këtij neni, personit juridik mund t'i shqiptohet vërejte në pajtim me Ligjin për Kundërvajtje.

(4) personit juridik nëse:

Neni 35

Për shkeljet e ligjit të neneve 33 dhe 34 të këtij ligji, procedurë kundërvajtëse dhe sanksion kundërvajtës shqipton gjykata kompetente.

Neni 36

(1) Për shkeljet e ligjit të neneve 33 dhe 34 të këtij ligji, inspektori kryerësit të shkeljes së ligjit do t'i

(2) Формата и содржината на прекршочниот платен налог од став (1) на овој член, ги пропишува министерот за култура.

Преодни и завршни одредби

Член 37

(1) Советот за македонски јазик продолжува со работа според одредбите од овој закон, до истекот на мандатот на неговите членови.

(2) Комисијата за полагање лекторски испит продолжува со работа според одредбите од овој закон до истекот на мандатот на нејзините членови.

Член 38

(1) Постапките за полагање на испитот за лектор започнати до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе завршат во согласност со Законот за употребата на македонскиот јазик („Службен весник на Република Македонија“ број 5/98, 89/08, 116/10, 187/13, 152/15, 192/15 и 193/17).

(2) На лицата што положиле испит за лектор во согласност со одредбите од Законот за употребата на македонскиот јазик („Службен весник на Република Македонија“ број 5/98, 89/08, 116/10, 187/13, 152/15, 192/15 и 193/17), а до денот на влегувањето во сила на овој закон, не им е издадена лекторска лиценца, положениот испит за лектор им се признава, им се издава лекторска лиценца согласно одредбите од овој закон и се запишуваат во Регистарот од член 19 став (1) од овој закон,

(3) Лекторските лиценци издадени во согласност со Законот за употребата на македонскиот јазик („Службен весник на Република Македонија“ број 5/98, 89/08, 116/10, 187/13, 152/15, 192/15 и 193/17), продолжуваат да важат согласно овој закон.

Член 39

Подзаконските акти предвидени со овој закон, ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 40

(1) Директорот на Инспекторатот ќе го именува Владата на Република Северна Македонија во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Владата на Република Северна Македонија во рок од еден месец од денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе објави јавен оглас за избор на директор на Инспекторатот.

(3) Инспекторатот ќе отпочне со работа со денот на именувањето на директорот на Инспекторатот.

(4) Директорот ќе ги донесе актите за внатрешна организација и за систематизација на работните места на Инспекторатот, најдоцна 15 дена од денот на неговото именување.

дорèзојè fletè urdhèresè për kundërvajtje për pagesë, në pajtim me Ligjin për Kundërvajtje.

(2) Formën dhe përmbajtja e fletë urdhëresës për kundërvajtje për pagesë nga paragrafi (1) i këtij neni e përcakton ministri për kulturë.

Dispozita kalimtare dhe përfundimtare

Neni 37

(1) Këshili për gjuhë maqedonase vazhdon me punë sipas dispozitave ligjore të këtij ligji deri te skadimi i mandatit të anëtarëve të tij.

(2) Komisioni për dhënien e provimit për lektor vazhdon me punë sipas dispozitave ligjore të këtij ligji deri te skadimi i mandatit të anëtarëve të tij.

Neni 38

(1) Procedurat për dhënien e provimit për lektor të filluara deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji do të mbarojnë në pajtim me Ligjin për Përdorimin e gjuhës maqedonase (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë”, nr. 5/98, 89/08, 116/10, 187/13, 152/15, 192/15 dhe 193/17).

(2) Personave që kanë dhënë provimin për lektor në pajtim me dispozitat e Ligjit për përdorimin e gjuhës maqedonase (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë”, nr. 5/98, 89/08, 116/10, 187/13, 152/15, 192/15 dhe 193/17) e deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, nuk u është lëshuar licencë për lektor, provimi i dhënë për lektor u pranohet, u lëshohet licencë për lektor në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe regjistrohen në Regjistrin e nenit 19, paragrafit (1) të këtij ligji

(3) Licencat për lektor të lëshuar në përputhje me Ligjin për përdorimin e gjuhës maqedonase (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë”, nr. 5/98, 89/08, 116/10, 187/13, 152/15, 192/15 dhe 193/17), vazhdojnë të vlejné në pajtim me këtë ligj.

Neni 39

Aktet nënligjore të parapara me këtë ligj, do të sillen në afat prej gjashtë muajve nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 40

(1) Drejtorin e Inspektoratit do t’a emërojë Qeveria e republikës së Maqedonisë në afat prej 3 muajve nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Qeveria e Republikës së Maqedonisë në afat prej një muaji nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të publikojë shpallje publike për zgjedhjen e drejtorit të Inspektoratit.

(3) Inspektorati do të fillojë me punë me ditën e emërimit të drejtorit të Inspektoratit.

(4) Drejtori do t’i sjelle aktet për organizimin dhe

Член 41

Законите во кои се содржани одредби за употреба на македонскиот стандарден јазик ќе се усогласат со одредбите од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 42

Со денот на влегувањето во сила на овој закон, престанува да важи Законот за употребата на македонскиот јазик („Службен весник на Република Македонија“ број 5/98, 89/08, 116/10, 187/13, 152/15, 192/15 и 193/17).

Член 43

Одредбите од членовите од 22 до 32 од овој закон, ќе отпочнат да се применуваат со денот на отпочнувањето со работа на Инспекторатот за употребата на македонскиот стандарден јазик.

Член 44

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

sistematizimin e brendshëm të vendeve të punës të Inspektoratit, më vonë 15 ditë na dita e emërimit të tij.

Neni 41

Ligjet, në të cilat përmbahen dispozita për përdorimin e gjuhës së standardizuar maqedonase do të harmonizohen me dispozitat e këtij ligji, në afat prej gjashtë muajve nga dita e hyrjes në fuqi e këtij ligji.

Neni 42

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, pushon të vlejë Ligji për përdorimin e gjuhës maqedonase (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë”, nr. 5/98, 89/08, 116/10, 187/13, 152/15, 192/15 dhe 193/17).

Neni 43

Dispozitat e neneve 22 deri në 32, të këtij ligji, do të fillojnë të zbatohen nga dita e fillimit me punë të Inspektoratit për përdorimin e gjuhës së standardizuar maqedonase.

Neni 44

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga shpallja në (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë”).

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОНОТ
I. ОБЈАСНУВАЊЕ НА СОДРЖИНАТА НА
ОДРЕДБИТЕ НА ПРЕДЛОГОТ НА
ЗАКОНОТ

Амандманот V од 16 ноември 2001 година со кој се заменува членот 7 од Уставот утврдува дека на целата територија на Република Македонија и во нејзините меѓународни односи службен јазик е македонскиот јазик и неговото кирилско писмо. Друг јазик што го зборуваат најмалку 20 % од граѓаните, исто така, е службен јазик заедно со неговото писмо, како што е определено со овој член. Личните документи на граѓаните што зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик се издаваат на македонски јазик и неговото кирилско писмо, како и на тој јазик со неговото писмо во согласност со закон. Кој било граѓанин што живее во единиците на локалната самоуправа во која најмалку 20 % од граѓаните зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик, во комуникацијата со подрачните единици на министерствата може да употреби кој било од службените јазици и нивните соодветни писма. Подрачните единици надлежни за тие единици на локална самоуправа одговараат на македонски јазик и неговото кирилско писмо, како и на службениот јазик и писмо што ги употребува граѓанинот. Секој граѓанин во комуникација со министерствата може да употребува еден од службените јазици и нивните соодветни писма, а министерствата одговараат на македонски јазик и неговото кирилско писмо, како и на службениот јазик и писмото што ги употребува граѓанинот. Во органите на државната власт во Република Македонија службен јазик различен од македонскиот јазик може да се користи во согласност со закон. Во единиците на локалната самоуправа јазикот и писмото што ги користат најмалку 20 % од граѓаните е службен јазик, покрај македонскиот јазик и неговото кирилско писмо. За употребата на јазиците и писмата на кои зборуваат помалку од 20 % од граѓаните во единиците на локалната самоуправа одлучуваат органите на единиците на локалната самоуправа.

Со Законот, чие донесување се предлага, се уредуваат употребата на македонскиот стандарден јазик, утврден со Уставот како службен јазик во Република Северна Македонија, основањето на Советот за македонски јазик и неговите надлежности, условите и постапката за полагање на испитот за добивање лекторска лиценца, основањето на Инспекторатот за употребата на македонскиот стандарден јазик и неговите надлежности, надзорот над спроведувањето на овој закон и други прашања од значење за употребата на македонскиот стандарден јазик.

Според одредбите од овој предлог на закон, македонскиот јазик е македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо, а со него се утврдува

ARSYETIM PËR PROPOZIMIN E LIGJIT
I. SHPJEGIMI I PËRMBAJTJES SË DISPOZITAVE TË
PROPOZIMIT TË LIGJIT

Amendamenti V i 16 nëntorit 2001, me tëcili zëvendësohet nenin 7 nga Kushtetuta, përcakton se gjuha maqedonase dhe shkrimi i saj cirilik janë gjuhë zyrtare në tërë territorin e Republikës së Maqedonisë dhe në marrëdhëniet e saj ndërkombëtare. Gjuhë tjetër që flasin së paku 20% nga qytetarët është gjithashtu gjuhë zyrtare së bashku me shkrimin e saj, siç përcaktohet me këtë nen. Dokumentet personale të qytetarëve që flasin gjuhë zyrtare të ndryshme nga gjuha maqedonase lëshohen në gjuhën maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik, si dhe në atë gjuhë me shkrimin e saj në pajtim me ligjin. Çdo qytetar që jeton në njësitë e vetëqeverisjes lokale në të cilat së paku 20% e qytetarëve flasin gjuhë zyrtare të ndryshme nga gjuha maqedonase, në komunikimin me njësitë rajonale të ministrive, ai mund të përdorë cilëndo nga gjuhët zyrtare dhe shkrimin e tyre përkatës. Njësitë rajonale përgjegjëse për ato njësi të vetëqeverisjes lokale i përgjigjen gjuhës maqedonase dhe shkrimit të saj cirilik, si dhe gjuhës dhe shkrimit zyrtar që përdor qytetari. Çdo qytetar në komunikim me ministrinë mund të përdorë njërën nga gjuhët zyrtare dhe alfabetin e tyre përkatës, ndërsa ministrinë përgjigjen në gjuhën maqedonase dhe shkrimin e saj cirilik, si dhe në gjuhën dhe shkrimin zyrtar që përdor qytetari. Në organet e pushtetit shtetëror në Republikën e Maqedonisë, në pajtim me ligjin mund të përdoret gjuhë zyrtare e ndryshme nga gjuha maqedonase. Në njësitë e vetëqeverisjes lokale gjuha dhe shkrimi që përdorin së paku 20% e qytetarëve është gjuha zyrtare. Përveç gjuhës maqedonase dhe shkrimit të saj cirilik. Për përdorimin e gjuhëve dhe shkrimeve që flasin më pak se 20% e qytetarëve në njësitë e vetëqeverisjes vendore vendosin organet e njësive të vetëqeverisjes vendore.

Ligji, miratimi i të cilit propozohet, rregullon përdorimin e gjuhës standarde maqedonase, të përcaktuar me Kushtetutë si gjuhë zyrtare në Republikën e Maqedonisë së Veriut, themelimin e Këshillit të Gjuhës Maqedonase dhe kompetencat e tij, kushtet dhe procedurën për dhënien e provimit për marrjen e licencës për ligjërues, themelimin e Inspektoratit për përdorimin e gjuhës standarde maqedonase dhe kompetencat e tij, mbikëqyrjen mbi zbatimin e këtij ligji dhe çështje të tjera me rëndësi për përdorimin e gjuhës standarde maqedonase.

Sipas dispozitave të këtij propozim ligji, gjuha maqedonase është gjuha standarde maqedonase dhe shkrimi i saj cirilik, dhe me të përcaktohet se gjuha maqedonase është e drejtë dhe detyrë e të gjithë qytetarëve të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Përdorimi i gjuhës maqedonase në kuptim të këtij ligji të propozuar përfshin zbatimin, mbrojtjen,

дека македонскиот јазик е право и должност на сите граѓани на Република Северна Македонија.

Употребата на македонскиот јазик, во смисла на овој предлог на закон, ги опфаќа неговата примена, заштита, унапредување и збогатување.

Со Предлогот на закон не се ограничуваат правото на слободно творештво и развивањето на јазичниот идентитет на граѓаните на Републиката. Исто така, со овој закон не се ограничува употребата на слободен говор (дијалектен јазик, разговорен јазик и сл.) во уметничкото творештво од сите видови.

Практичната примена, заштитата, унапредувањето и збогатувањето на македонскиот јазик опфаќаат особено: правилна употреба на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо во процесот на воспитанието и на сите степени на образованието; правилен изговор и правилна употреба на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо во средствата за масовна комуникација, особено во медиумите регистрирани во Републиката, во согласност со закон; зголемена општествена и индивидуална грижа за правилната употреба на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо во јавната и во службената комуникација во Републиката; избегнување странски изрази и заемки и, по можност, нивно заменување со соодветни поими од македонската лексика и фразеологија; поддршка на изучувањето на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо во странски образовни институции на сите степени на образование, преку иницирање предлози за отворање лекторати за македонски јазик во странство, како и поддршка на работата на постојните лекторати во странство; изучување на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо во Републиката и надвор од неа; правилна употреба на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо во законодавната, во судската и во извршната власт, како и поттикнување на правилната употреба на македонскиот јазик во усната и во писмената комуникација меѓу органите во законодавната, во судската и во извршната власт; стимулирање и поддршка на програми и содржини за употреба на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо на медиумите регистрирани во Републиката во согласност со закон, како и изработка на интерфејси на македонски јазик за компјутерски програми; стипендирање студенти за изучување на македонскиот стандарден јазик на сите степени на високото образование; создавање научен подмладок за научно истражување на македонскиот јазик; доделување државни награди и признанија од областа на проучувањето и афирмацијата на македонскиот јазик во Републиката и во странство; поддршка за учење на македонскиот стандарден јазик за странски студенти што го изучуваат како

promovimin dhe pasurimin e saj.

Propozimligji nuk kufizon të drejtën për krijimtari të lirë dhe zhvillimin e identitetit gjuhësor të qytetarëve të Republikës. Gjithashtu, ky ligj nuk kufizon përdorimin e fjalës së lirë (gjuhë dialektore, gjuhë bisedore etj.) në krijimin artistik të të gjitha llojeve.

Zbatimi praktik, mbrojtja, promovimi dhe pasurimi i gjuhës maqedonase në veçanti përfshijnë: përdorimin e drejtë të gjuhës standarde maqedonase dhe shkrimit të saj cirilik në procesin e edukimit dhe në të gjitha nivelet e arsimit; shqiptimi i drejtë dhe përdorimi i drejtë i gjuhës standarde maqedonase dhe shkrimit të saj cirilik në mjetet e komunikimit masiv, veçanërisht në mjetet e informimit të regjistruara në Republikën, në pajtim me ligjin; shqetësim i shtuar shoqëror dhe individual për përdorimin e drejtë të gjuhës standarde maqedonase dhe shkrimit të saj cirilik në komunikimin publik dhe zyrtar në Republikë; shmangia e shprehjeve dhe fjalëve të huaja dhe, nëse është e mundur, zëvendësimi i tyre me terma të përshtatshëm nga leksiku dhe frazeologjia maqedonase; mbështetje për studimin e maqedonishtesgjuha standarde dhe shkrimi i saj cirilic në institucionet e huaja arsimore në të gjitha nivelet e arsimit, duke iniciuar propozime për hapjen e ligjëratave të gjuhës maqedonase jashtë vendit, si dhe duke mbështetur punën e ligjëratave ekzistuese jashtë vendit.; studimi i gjuhës standarde maqedonase dhe shkrimit të saj cirilik në Republikë dhe jashtë saj; përdorimi i drejtë i gjuhës standarde maqedonase dhe shkrimit të saj cirilik në organet legjislativ, gjyqësore dhe ekzekutive, si dhe nxitja e përdorimit të drejtë të gjuhës maqedonase në komunikimin me gojë dhe me shkrim ndërmjet organeve në organet legjislativ, gjyqësore dhe ekzekutive; stimulimi dhe përkrahja e programeve dhe përmbajtjeve për përdorimin e gjuhës standarde maqedonase dhe shkrimit të saj cirilik në mediat e regjistruara në Republikë në pajtim me ligjin, si dhe krijimin e ndërfaqeve në gjuhën maqedonase për programet kompjuterike; bursa për studentët që të studiojnë gjuhën standarde maqedonase në të gjitha nivelet e arsimit të lartë; krijimi i juniorit shkencor për kërkimin shkencor të gjuhës maqedonase; ndarjen e çmimeve dhe mirënjohjeve shtetërore në fushën e studimit dhe afirmimit të gjuhës maqedonase në Republikën dhe jashtë saj; mbështetje për mësimin e gjuhës standarde maqedonase për studentët e huaj që e mësojnë atë si gjuhë të huaj, brenda dhe jashtë Republikës; studimi i gjuhës standarde maqedonase dhe shkrimit të saj cirilik në qendrat kulturore dhe informative të Republikës së Maqedonisë së Veriut jashtë vendit; duke vënë në dukje mospërputhjet dhe parregullsitë gjuhësore në përdorimin e gjuhës standarde maqedonase dhe shkrimit të saj cirilik; trajnime të vazhdueshme për përdorimin e drejtë të gjuhës standarde maqedonase për punëtorët në: institucionet dhe institucionet kulturore, arsimore, arsimore, shkencore dhe profesionale, administratën shtetërore dhe publike, gjykatat dhe mediat e

странски јазик, во и надвор од Републиката; изучување на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо во културно-информативните центри на Република Северна Македонија во странство; укажување на јазичните недоследности и неправилности во употребата на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо; континуирани обуки за правилна употреба на македонскиот стандарден јазик за вработените во: културните, воспитните, образовните, научните и стручните установи и институции, државната и јавната администрација, судовите и во медиумите регистрирани во Републиката; организирање курсеви, семинари, советувања и други слични активности за правилна употреба на македонскиот стандарден јазик во Републиката и во странство; издавање публикации и учебници на македонски стандарден јазик и неговото кирилско писмо во Републиката и во странство; проверка на познавањето на македонскиот стандарден јазик како услов за добивање државјанство на Република Северна Македонија, во согласност со закон; издвојување средства во Буџетот на Република Северна Македонија за научноистражувачки проекти од областа на македонскиот јазик.

Со Предлогот на закон се дава правна основа Собранието на Република Северна Македонија да донесува Национална стратегија за македонскиот јазик за период од пет години. Според одредбите на овој предлог на закон, Националната стратегија претставува стратемски документ со кој ќе се утврдуваат среднорочни цели и приоритети за примена, заштита, унапредување и за збогатување на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо. Во согласност со Предлогот на закон, во изработката на Националната стратегија ќе учествуваат високообразовни и научни установи, здруженија на граѓани и експерти од областа на македонскиот јазик, а во постапката на нејзина изработка, Министерството за култура задолжително ќе обезбедува учество на заинтересираната јавност со одржување на најмалку една јавна расправа.

Според овој предлог на закон, при регистрација на правно лице, Централниот регистар на Република Северна Македонија е задолжен по службена должност да изврши лекторирање на називот на фирмата.

Новина што се воведува со овој предлог е обврската за задолжително вработување лектори во органите на законодавната, на извршната и на судската власт, во дипломатско-конзуларните претставништва на Република Северна Македонија во други држави и во меѓународни организации, во органите на единиците на локалната самоуправа, во јавните установи и институции и во медиумите регистрирани во Републиката, во согласност со закон.

Законот го дефинира лекторирањето како

regjistruara në Republikë; organizimin e kurseve, seminareve, këshillimeve dhe aktiviteteve tjera të ngjashme për përdorimin e drejtë të gjuhës standarde maqedonase në Republikë dhe jashtë saj; botimi i botimeve dhe teksteve shkollore në gjuhën standarde maqedonase dhe shkrimin e saj cirilik në Republikën dhe jashtë saj; verifikimin e njohjes së gjuhës standarde maqedonase si kusht për marrjen e shtetësisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut, në pajtim me ligjin; ndarjen e mjeteve në Buxhetin e Republikës së Maqedonisë së Veriut për projekte kërkimore-shkencore në fushën e gjuhës maqedonase.

Propozim ligji ofron bazë ligjore që Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut të miratojë Strategjinë nacionale për gjuhën maqedonase për një periudhë prej pesëvjet. Sipas përcaktimeve të këtij propozim ligji, Strategjia Kombëtare është një dokument strategjik që do të përcaktojë qëllimet dhe prioritetet afatmesme për aplikim, mbrojtjen, promovimin dhe pasurimin e gjuhës standarde maqedonase dhe shkrimit të saj cirilik. Në përputhje me Propozim ligjin, në hartimin e Strategjisë nacionale do të marrin pjesë institucionet e arsimit të lartë dhe shkencor, shoqatat e qytetarëve dhe ekspertët nga lëmia e gjuhës maqedonase, ndërsa në procedurën e hartimit të saj, Ministria e Kulturës do të sigurojë detyrimisht pjesëmarrjen e publikut të interesuar duke zhvilluar të paktën një seancë publike.

Sipas këtij propozim ligji, gjatë regjistrimit të personit juridik, Regjistri Qendror i Republikës së Maqedonisë së Veriut është i obliguar sipas detyrës zyrtare që të korrigojë emrin e shoqërisë.

Risi që futet me këtë propozim është obligimi për punësim të obligueshëm të ligjëruesve në organet e pushtetit ligjvënës, ekzekutiv dhe gjyqësor, në përfaqësitë diplomatike-konsullore të Republikës së Maqedonisë së Veriut në shtetet tjera dhe në organizatat ndërkombëtare, në organet e njërive të vetëqeverisjes vendore, në institucionet publike dhe në mediat e regjistruara në Republikë, në përputhje me ligjin.

Ligji e përkufizon lektorimin si korrigjim dhe redaktim drejtshkrimor, gramatikor, leksikor e stilistik të një teksti. Korrigjimin në gjuhën standarde maqedonase mund ta bëjë personi me licencë për lektor.

Për të nxitur mësimin e gjuhës maqedonase është dhënë mundësia Ministria e Arsimit dhe Shkencëstë shpallë konkurse për bursa për nxënës dhe studentë për mësimin e gjuhës maqedonase në vitin e IV të arsimit të mesëm dhe në të tri ciklet e arsimit të lartë.

Me qëllim të mbikëqyrjes inspektuese dhe për zbatimin konsekuent të dispozitave të këtij ligji, themelohet Inspektorati për përdorimin e gjuhës standarde maqedonase, organ në kuadër të Ministrisë së Kulturës me cilësinë e personit juridik.

Dispozitat për kundërvajtje janë në përputhje me ligjin e ri për kundërvajtje. Në këtë propozim ligj, në

правописно, граматичко, лексичко и стилско исправање и уредување на некој текст. Лекторирање на македонски стандарден јазик може да врши лице со добиена лекторска лиценца.

Заради поттикнување на изучувањето на македонскиот јазик, е дадена можноста Министерството за образование и наука да распишува конкурси за стипендирање ученици и студенти за изучување на македонскиот јазик во IV година од средното образование и во сите три циклуси на високото образование.

За вршење на инспекцискиот надзор и за доследно спроведување на одредбите од овој закон се формира Инспекторат за употребата на македонскиот стандарден јазик, орган во состав на Министерството за култура со својство на правно лице.

Прекршочните одредби се усогласени со новиот Закон за прекршоците. Во овој предлог на закон, во согласност со Законот за прекршоците, а имајќи предвид дека станува збор за прекршоци од областа на заштитата на културното наследство (јазикот како духовно, нематеријално културно богатство), се пропишуваат глоби во трикратно повисок износ од максимално утврдените глоби.

Законската регулатива и нејзиното спроведување се само дел од средствата чија цел е квалитативно унапредување на состојбите на македонскиот стандарден јазик во јавниот живот. Подигањето на општото ниво на јазичната култура во целата заедница, негувањето и развојот на македонскиот стандарден јазик, како значајно и препознатливо обележје на македонскиот народ, подразбира постоење, развивање и спроведување на координирана политика во целото општество.

II. МЕЃУСЕБНА ПОВРЗАНОСТ НА РЕШЕНИЈАТА СОДРЖАНИ ВО ПРЕДЛОЖЕНИТЕ ОДРЕДБИ

Предложените решенија меѓусебно се поврзани со другите решенија утврдени во Предлогот на закон.

III. ПОСЛЕДИЦИ ШТО ЌЕ ПРОИЗЛЕЗАТ ОД ПРЕДЛОЖЕНИТЕ РЕШЕНИЈА

Со донесувањето на Законот за употребата на македонскиот јазик ќе се придонесе кон подигањето на јазичната култура, негувањето и заштитата на македонскиот стандарден јазик и неговото кирилско писмо, како и кон почитувањето, унапредувањето и афирмацијата на јазичниот стандард.

пөрпутье ме Лигјин пөр Кундөрвajtје, dhe duke pasur parasysh se bëhet fjalë për kundërvajtje në fushën e mbrojtjes së trashëgimisë kulturore (gjuha si pasuri kulturore shpirtërore, jomateriale), parashikohen gjoba në masën trefish më të madhe se gjobat maksimale të përcaktuara.

Rregullimi ligjor dhe zbatimi i tij janë vetëm një pjesë e mjeteve qëllimi i të cilave është përmirësimi cilësor i gjendjes së gjuhës standarde maqedonase në jetën publike. Ngritja e nivelit të përgjithshëm të kulturës gjuhësore në tërë bashkësinë, edukimi dhe zhvillimi i gjuhës standarde maqedonase, si karakteristikë domethënëse dhe e dallueshme e popullit maqedonas, nënkupton ekzistencën, zhvillimin dhe zbatimin e një politike të koordinuar në tërë shoqërinë.

II. NDËRLIDHJA E ZGJIDHJEVE QË PËRMBAHEN NË DISPOZITAT E PROPOZUARA

Zgjidhjet e propozuara janë të ndërlidhura me zgjidhjet e tjera të përcaktuara në Propozimligjin.

III. PASOJAT QË DO TË REZULTOJNË NGA ZGJIDHJET E PROPOZUARA

Miratimi i Ligjit për përdorimin e gjuhës maqedonase do të kontribuojë në ngritjen e kulturës gjuhësore, në edukimin dhe mbrojtjen e gjuhës standarde maqedonase dhe shkrimin të saj cirilik, si dhe në respektimin, promovimin dhe afirmimin e standardit gjuhësor.

Влада на Република Северна Македонија

ОБРАЗЕЦ ЗА ПРОЦЕНКА НА ФИСКАЛНИТЕ ИМПЛИКАЦИИ
НА ПРЕДЛОГ ПРОПИСИТЕ И ОПШТИТЕ АКТИ ДОСТАВЕНИ ДО ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА
СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ЗА НИВНО УСВОЈУВАЊЕ

1. Назив на предлогот:		2. Министерство / орган на државна управа :		
Предлог на закон за употребата на македонскиот јазик		Министерство за култура		
3. Цел на предлогот:		4. Вид на предлог:		
Утврдување на Предлогот на закон		Предлог на закон		
5. Контакт лице и звање:		6. Контакт тел./факс или е-пошта:		
Фросина Ѓоршовска, раководител на Секторот за нормативно управни работи и за авторското право и сродните права		070375255 f.gorsovaska@kultura.gov.mk		
7. Активност:				
Доставување на Предлог на закон за употребата на македонскиот јазик, за утврдување од страна на Владата на Република Северна Македонија.				
8. Вид на барање:				
☐ Регулатива во врска со ЕУ	☐ Нова програма	☐ Прераспределба (на средства) помеѓу две програми		
☒ Друга нова регулатива	☐ Зголемување / намалување на постоечка програма	☐ Спојување на две или повеќе програми		
9. Цел на барањето / предложената активност:				
Утврдување на Предлог на законот				
10. Врска со владината програма:				
/				
11. Фискални импликации:		(илјади денари)		
	Тековна год.	Втора год.	Трета год.	Четврта год.
A. Вкупни трошоци за предлогот	1.610	6.903		
B. Плати	1.379	5.518		
Стоки и услуги				
Капитал				
Трансфери	231	1.385		
Вкупно	1.610	6.903		
C. Одобрени средства за предлогот				
Плати				
Стоки и услуги				
Капитал				
Трансфери				
Вкупно				
D. Промена (разлика) од одобрените средства (B-A)	- 1.610	-6.903		

Плати	-1.379	-5.518		
Стоки и услуги				
Капитал				
Трансфери	-231	-1.385		
Вкупно	-1.610	-6.903		
Е. Расположливи средства од прелевање (од други активности или програми во органот)				
Плати				
Стоки и услуги				
Капитал				
Трансфери				
Вкупно				
Ф. Нето импликации на средствата на органот (С-Д)				
Плати				
Стоки и услуги				
Капитал				
Трансфери				
Вкупно				
Г. Зголемување / намалување на приходите				
Н. Дополнителни извори на финансирање или споделување на трошоците				
Извор:				
12. Нето зголемување / намалување на бројот на вработени во врска со предлогот:				
13. Какви гаранции, заеми или други вистински или можни обврски ќе произлезат за Владата (а кои не се наведени во точка 11 А до 11 Г)				
14. Ако ова претставува барање за дополнителни средства во тековната фискална година или надвор од нормалниот циклус на подготвување на буџетот, да се даде образложение				
15. Дата на завршување на проценката				
16. Дата на поднесување на анализата до Министерството за финансии за добивање мислење				
17. Дата на добивање на одговор од Министерството за финансии				
18. Измени побарани од Министерството за финансии				
19. Одговор на министерството-предлагач:				

20. Одговор од Министерството за финансии:		
21. Дали мислењето на Министерството за финансии е дадено во прилог		
22. Одобрено / Дата:		
_____ Потпис на државен секретар или директор на орган	____ / ____ / ____ Ден / месец год.	 _____ Потпис на министерот
		____ / ____ / ____ Ден / месец / год.